

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİNDE DESEN DERSİNİN YERİ

Mustafa ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİNDE DESEN DERSİNİN YERİ

Mustafa ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

TEŞEKKÜR

Bu tezin yazımında, değerli görüŐleri, engin bilgi birikimi ve yardımlarıyla çalıŐmama yn verip değerlendiren Sayın Hocam Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL'a, desteği ve emeği için teŐekkürlerimi sunarım. Bu çalışmanın yazım sürecinde desteklerini esirgemeyen sevgili arkadaşlarım; Mahroo SHAHMARDİ'ye, Metehan ARIKAN'a ve Funda İHTİYAR'a yardımları için çok teşekkür ederim. Hem eğitim hayatımda hem de hayatımın her sürecinde desteklerini esirgemeyen sevgili anneme, babama ve ablalarıma da ayrıca teşekkür ederim.

İçmimar Mustafa ŞAHİN

Ankara, Ocak 2024

İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİNDE DESEN DERSİNİN YERİ

Danışman: Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL

Yazar: Mustafa ŞAHİN

ÖZ

İç mimarlık ve çevre tasarımı eğitimi, iç mekânların estetik ve işlevsel tasarımı konularında öğrencilere beceriler kazandırmayı amaçlayan önemli bir disiplindir. Bu eğitim, öğrencilere mekânların tasarımı ve düzenlemesi konularında geniş bir perspektif sunar.

Türkiye'deki farklı üniversitelerdeki İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık bölümleri arasında, müfredatta desen dersinin mevcudiyetinin, yerinin ve içeriğinin araştırılması, bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Temel amaç bu disiplinlerde desen dersinin müfredattaki yerini, etkisini ve önemini ortaya koymaktır. desen dersi öğrenme çıktılarının meslek pratikleri açısından rolünün tartışılması da hedeflenmektedir.

Ayrıca, bu dersin içmimarlık eğitimindeki rolünü anlamayı da hedeflemektedir.

Çalışmanın giriş bölümünde, desenin ne olduğu ve tarihçesine yer verilmiştir. Bu bölümde desenin tanımına, tarihi süreçteki yerine, eskiz ile arasındaki ilişkiye ve eğitimine dair verilen bilgilerle, desen dersinin İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitimindeki yeri incelenmeden önce, desenin kapsamı anlatılarak çalışmanın diğer kısımları için bir altyapı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, dünyada ve Türkiye'de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı/İç Mimarlık eğitimleri ile ilgili literatür bulgularına yer verilmiş ve güzel sanatlar ile arasındaki ilişkiye değinerek desen dersinin bu eğitim sürecindeki yerinin nasıl bir süreçle oluştuğu ortaya konmuştur. Bu bölümde; İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin, tarihsel süreçte nasıl bir yol izleyerek günümüzdeki halini aldığını ve bu eğitim sisteminin, sanat eğitimi ile paralel ilerleyen yapısına vurgu yapılarak desen dersinin bu eğitim sistemindeki yerine dair fikir edinilebilmesi de hedeflenmektedir.

Sonraki bölümde ise araştırmanın yöntemi ve bulgular bulunmaktadır. Bu bölümde, tezin asıl konusu olan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık eğitiminde desen dersinin öneminden bahsedilmiş ve müfredattaki varlığı ve yeri ile ilgili bulgulara yer

verilmiştir. Bu bulgular, Türkiye genelini kapsayan bu araştırmanın temel bulgularıdır.

Anahtar Sözcükler:

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitimi, desen dersi, desen eğitimi, güzel sanatlar eğitimi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı.

THE ROLE OF DESEN LESSON IN INTERIOR ARCHITECTURE AND ENVIRONMENTAL DESIGN EDUCATION

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL

Author: Mustafa ŞAHİN

ABSTRACT

Interior architecture and environmental design education is a significant discipline aiming to equip students with skills in the aesthetic and functional design of interior spaces. This education provides students with a broad perspective on the design and organization of spaces.

In different universities and faculties offering Interior Architecture and Environmental Design and Interior Architecture programs in Turkey, the investigation of the presence, location, and content of the drawing lessons in the curriculum constitutes the scope of this study. The primary goal is to highlight the place, impact, and importance of the drawing lessons in these disciplines. Additionally, the discussion of the role of drawing lessons learning outcomes in terms of professional practices is also intended.

This study aims to examine the existence of drawing lessons and its place in the curriculum among faculties and interior architecture departments in universities in Turkey. Furthermore, it seeks to understand how this course is perceived by faculties and departments and aims to comprehend its role in interior architecture education.

In the introduction section of the study, the definition of drawing, its history, and its relationship with sketching are provided. This section attempts to establish a foundation for the other parts of the study by describing the scope of drawing and providing information on its definition, place in the historical process, relationship with sketching, and education in interior architecture and environmental design before examining the place of drawing lessons.

The second part of the study presents literature findings related to interior architecture and environmental design/interior architecture education worldwide and

in Turkey. It discusses the relationship between fine arts and education, revealing how the drawing lessons have evolved in this educational process. This section aims to understand the historical development of interior architecture and environmental design education and its parallel structure with art education, providing insight into the place of drawing lessons in this educational system.

The following section details the research methodology and findings. It discusses the importance of drawing lessons in Interior Architecture and Environmental Design and Interior Architecture education, presenting findings related to its presence and position in the curriculum. These findings constitute the fundamental results of this research covering the entire country of Turkey.

Keywords:

Interior Architecture and Environmental Design education, drawing lesson, drawing education, fine arts education, Interior Architecture and Environmental Design.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	ix
TABLO DİZİNİ	x
GÖRSEL DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM: DESEN	3
1.1. Desen Tarihçesi	5
1.2. Desen ve Eskiz.....	8
1.3. Desen Eğitimi	9
2.BÖLÜM: İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİ VE GÜZEL SANATLAR İLE İLİŞKİSİ	15
2.1. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitimi	15
2.2. Türkiye’de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitimi.....	18
2.3. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitiminde Ulusal ve Uluslararası Ölçütler.....	23
2.4. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve Güzel Sanatlar ile İlişkisi	26
3.BÖLÜM: ALAN ÇALIŞMASI	29
3.1. Yöntem	29
3.2. Bulgular	29
3.2.1. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık Eğitiminde Desen Dersi 29	
3.2.2. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular	31
3.2.3. İç Mimarlık Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular	36
4.BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	42
KAYNAKLAR	44
Etik Beyanı	48
Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu Türkçe	49
Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu İngilizce	50
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	51

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye’de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Bulunan Üniversiteler ve Buldukları Fakülteler.....	33
Tablo 2. Üniversitelere Göre İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcudiyeti, Kredisi ve Saatine İlişkin Tablo.....	35
Tablo 3. Desen Dersi Bulunmayan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Aynı Amaç ve İçeriğe Sahip Alternatif Derslerin Mevcudiyetine İlişkin Tablo.....	36
Tablo 4. Türkiye’de İç Mimarlık Bölümü Bulunan Üniversiteler ve Buldukları Fakülteler.....	38
Tablo 5. Üniversitelere Göre İç Mimarlık Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcudiyeti, Kredisi ve Saatine İlişkin Tablo.....	39
Tablo 6. Desen Dersi Bulunmayan İç Mimarlık Bölümlerinde Aynı Amaç ve İçeriğe Sahip Alternatif Derslerin Mevcudiyetine İlişkin Tablo.....	41

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1. Studies of a Dead Sparrows by Vincent Van Gogh. 1989	4
Görsel 2. Desen Kurslarında Canlı Modelden Örnek Desen Çalışması.....	5
Görsel 3. Altamira'ya Ait Bir Mağara Çizimi.	6
Görsel 4. Lascaux'ta Mağara Ressamlığı.....	7
Görsel 5. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.....	11
Görsel 6. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.....	11
Görsel 7. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Sıla Bülbül. 2023. Ders Arşivi.	12
Görsel 8. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.	12
Görsel 9. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.	13
Görsel 10. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Emirhan Gören. 2023. Ders Arşivi.	13
Görsel 11. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. İlayda Karaduman. 2023. Ders Arşivi.....	14
Görsel 12. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Ceren Nur Yılmaz. 2023. Ders Arşivi.....	14
Görsel 13. Bauhaus Building by Walter Gropius.....	16
Görsel 14. Bauhaus Okulu Atölyeleri.....	17
Görsel 15. Sanayi-i Nefise Mektebi İlk Binası.....	19
Görsel 16. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri	20
Görsel 17. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü. 2018. Yazar Arşivi.	22
Görsel 18. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri, Öğrenciler Nü Model ile Çalışırken.....	31

GİRİŞ

İç mekân tasarımı, kullanıcı-mekân-işlev ilişkisi, bir tasarımcı tarafından genel bir fikir-kavram çerçevesinde kurgulanan tasarım alanıdır (Kaptan, 2003).

Kullanıcının dâhil olduğu her türlü alanı, işlev ve gereksinimlere yönelik olarak bütüncül bir şekilde kurgulayıp tasarlayan içmimarlık mesleği ile ilgili Kaçar (1998) daha geniş bir tanım yapmıştır.

“İç mimarlık; insanların gereksinimlerini karşılamak amacıyla belirlenmiş mekânları pratik, estetik ve sembolik işlev açılarından ele alan, insanların fiziksel ve ruhsal özellikleri ve eylemlerine uygun olarak tasarlayan bir meslek alanıdır” (Kaçar, 1998).

İç mimari tasarım, kullanıcı ihtiyaçlarına ve mekânın işlevsel ihtiyaçlarına yönelik, ergonomi, işlevsellik, estetik ve konfor gibi alanlarda gerekli düzenlemelerin ve tasarımların çözümlenmesi diyebiliriz. İşlevsel ve nitelikli mekân tasarımları için bir içmimarın sahip olması gereken yetkinlikler vardır. Bir mimarın, aritmetik, geometri, tarih, felsefe ve daha birçok alanın bilgisiyle donatılmış olması gerektiğinden bahseden Vitruvius, bir mimarın iyi bir ressam olması ve önerdiği tasarımın görünümünü anlatan eskizleri yapabilmesi için çizim bilgisine sahip olması gerektiğini savunmuştur (Vitruvius, 1998). Bir içmimar için de bu alanlar ve yetkinlikler arasında en önemlisi çizimdir denebilir.

İç mimar, anlatmak istediği tasarım düşüncelerini belirli yollarla görsel hale getirmelidir. Soyut fikirler, algı, bilgi veya kültür gibi faktörler nedeniyle farklı biçimlerde anlaşılabilir. İç mimarın, somutlaştırdığı düşüncelerini ve tasarımını, kullanıcı, üretici ve başka tasarımcılara doğru bir şekilde anlatması ve sunması gerekmektedir. Bu nedenle teknik çizim ve sunum teknikleri gibi anlatım yöntemlerinin eğitimini doğru bir biçimde öğrenmelidir (Kaptan, 2003).

İç mimarın tasarımını hayata geçirmeden önce yapacağı çizim ve sunum, kullanıcının mekânı deneyimlemesinin ilk adımıdır. Bu sunum süreci içerisinde; kavramsal süreci anlatan taslak eskizleri, kullanıcı problemleri için üretilen çözümlerle ilgili planlar, imalat ve uygulama gibi teknik çizimleri ve son olarak kullanıcıya mekânın görsel olarak en yakın halinin aktarılabilmesi için geleneksel ya da dijital yöntemlerle hazırlanan perspektif görselleri gibi aşamaları bulundurur.

Bir içmimar tasarımını çeşitli çizim teknikleri ile hazırlayıp sunabilmelidir. Bu nedenle de içmimarlıkta çizim eğitimi de önemli bir yer tutar. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminde, tasarımı oluşturmaya yönelik teorik derslerin yanında bu tasarımı görsel olarak da yaratmaya dayalı çizim teknikleri ile ilgili uygulamalı dersler de bulunmaktadır. Desen, görsel anlatım teknikleri, temel sanat eğitimi, temel tasarım eğitimi, teknik çizim vb. dersler, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin başlangıç yıllarında verilerek içmimar adaylarının mekânı kurgulamadan önce gördüğünü anlama ve aktarma, nesnelerin birbirleri ile olan oranlarını algılama, üç boyutlu düşünme, perspektif ve ölçek gibi konularda bir temel oluşturmasını sağlar. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminde, bu dersler farklı okullarda farklı isimlerde olsalar bile temel olarak önemleri ve vermek istedikleri aynıdır. Bunların içinde desen dersi ise ayrı bir öneme sahiptir. Güzel sanatların tümü için bir temel öğreti sunan desen dersi, içmimarlık için de tasarımcıya tasarımın ve çizimin başlangıç adımlarından birini oluşturur.

Bu çalışma, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin tarihi süreciyle birlikte, desen dersinin geçmişte ve günümüzde, üniversiteler ve fakülteler arasındaki yerini ve mevcudiyetini incelemeyi kapsamaktadır. Desen dersinin amacı, yöntemi ve diğer sanat dalları ile içmimarlık mesleği arasındaki yeri ile ilgili sonuçlar oluşturmayı amaçlamakta ve desen dersinin, Türkiye’de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerindeki mevcudiyetini, farklı üniversiteler ve farklı fakülteler bağlamında oluşturulan tablolardaki bulguları inceleyip bu dersin, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitimindeki yerine dair sonuçlar çıkarmayı hedeflemektedir.

1.BÖLÜM: DESEN

İngilizce 'design, drawing, sketch' olarak adlandırılan ve dilimize Fransızcadan 'desin, çizgi resim' olarak giren desen, kelime anlamı olarak Türk Dil Kurumu sözlüğünde, "görsel bir etki yaratmak amacıyla yapılmış çizgi resimlerin hepsi" şeklinde tanımlanmıştır (TDK-1, 2023). Bu tanıma bakarak desenin, görsel sanatların temelini oluşturan bir unsur olduğu söylenebilir.

İnsanoğlu düşünce ve duygularını aktarmadaki ilk örneklerini çizgi yoluyla vermiştir. Fikirlerini ifade etme konusunda ilk anlatım aracı olarak yazıdan önce çizgiyi kullanmıştır. Bu noktada sanatın kökeninde, çizginin sanatın başlangıç noktası olduğunu söylemek mümkündür (Demir, 2016).

Desen, düşüncenin ve imgenin çizgi aracılığıyla ifade edilmesini amaçlar. Albayrak'a (2012) göre, "Bir sanatçının imge dünyasının dile getirilişinde, çizgi ve desen, adeta sanatçının ilk temel konuşma dilini oluşturur." Bu nedenle desen, yaratım sürecinin temel basamağı olarak kabul edilir ve bir sanat eserinin oluşum sürecini görsel olarak ortaya koyar.

Desen, temelde çizgilerin bir araya gelmesiyle oluşur. Ünlü desen hocası P. Chisteakov'un öğrencilerine yaptığı vurgu da bu yöndedir. Chisteakov, öğrencilerinden sadece eğri çizgiler değil, aynı zamanda bu çizgiler arasında oluşan hacmi çizmelerini ister. Çünkü göremeyen birinin çizgiyi doğru çizemeyeceğini savunur (Karaçoban, 2016).

Görsel 1. Studies of a Dead Sparrows by Vincent Van Gogh. 1889.

<https://shorturl.at/cDMYZ>

Bir kâğıt ve kalemle veya herhangi bir yüzeye herhangi bir araçla yapılan çizgisel resimlerin hepsi desen olarak adlandırılabilir. Sanatsal bir ifade aracı olarak desen, bireyin çevresini, doğayı veya nesnelere algılama biçimini, iç dünyasını ve birikimlerini dışa vururken kullandığı etkili bir görsel araçtır. Desenin içeriği, görsel algının yanı sıra duygu, düşünce ve yorumları yansıtır. Desen, sanatın özgün bir ifade biçimi olarak toplumlarda ve kültürlerde farklı şekillerde gelişmiş ve dönemlere göre değişiklik göstermiştir.

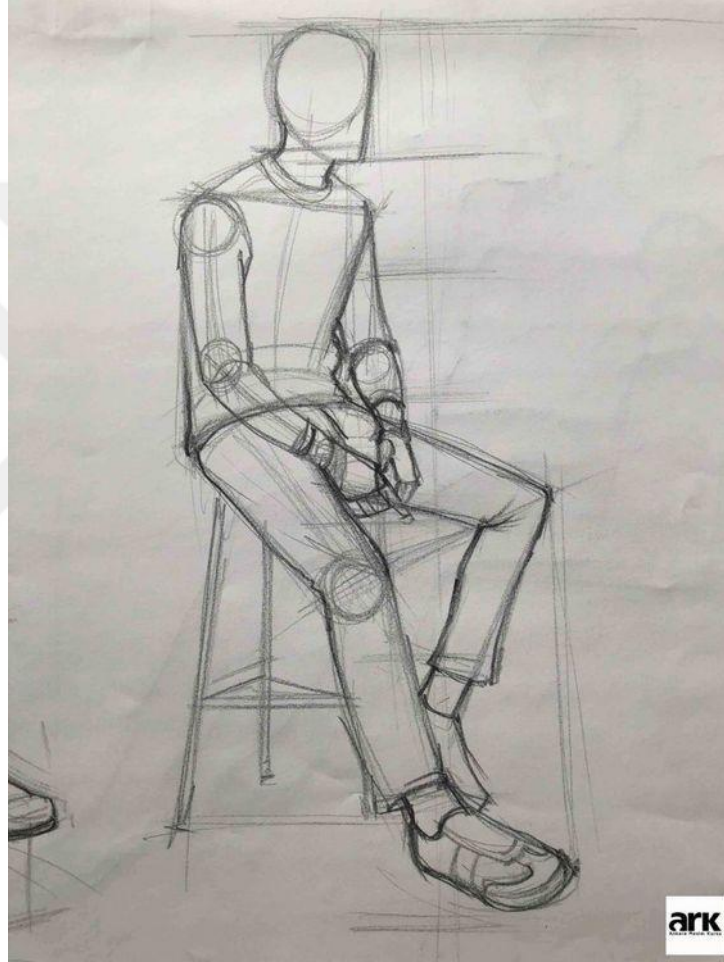
Resimle karşılaştırıldığında, genellikle henüz tamamlanmamış, değişmeye ve gelişmeye açık olan desen, bir sonuçtan çok bir süreci temsil eder. Bir taslak olarak da adlandırabileceğimiz desen, bir fikrin oluşumunun ve dışa vurumunun görsel temsilidir. Bu sanat formu, bitmiş, düzenli ve kesin çizgiler yerine, arayış içindeki çizgileri, karalamaları, hataları ve bunlarla birlikte devam eden denemeleri içerir.

“Uygulamanın başlangıcından beri yanlışlıklar ve silgi izleri de dâhil, yüzey üzerine uygulanan tüm izleri koruyarak ‘...desen kendi hatalarını kullanan bir formdur.’”
(Türkmenoğlu, 2011)

Desen, çizgi, leke, tonal değerler, biçim, doku, boşluk, perspektif gibi öğelerin yanı sıra ritim, denge, hareket, yön, derinlik, birlik, tekrar, egemenlik, aralık, zıtlık ve

kontrast gibi temel ilkeleri içerir (Taşkesen, 2017). Bu unsurlar, desenin yapı taşlarını oluşturur ve bir araya geldiklerinde desenin sağlam bir yapıya kavuşmasını sağlar. Desen, bu öğeler ve ilkeler aracılığıyla görsel anlamda tutarlılık ve derinlik kazanır, izleyiciyle daha etkili bir etkileşim kurar.

Işık-gölge ilişkisi, perspektif, kompozisyon gibi konular desen çalışmalarında temel prensipleri oluşturur ve desen, sanat eserlerindeki detaylı hazırlığın ve ifadenin öncülüğünü üstlenir.

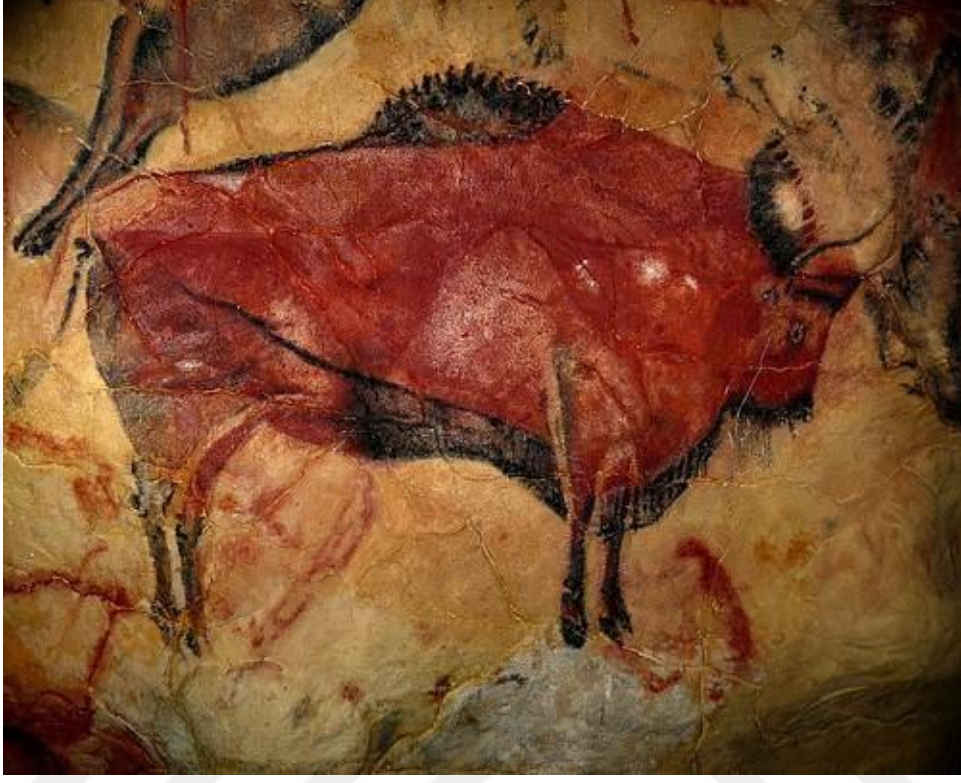
Görsel 2. Desen Kurslarında Canlı Modelden Örnek Desen Çalışması.

<https://shorturl.at/aevO3>

1.1. Desen Tarihçesi

Desenin başlangıcı, insanoğlunun varlığıyla birlikte başlamıştır. İnsanlık tarihinde desen, ilkel toplumların mağara duvarlarına işlediği ilkel ve saf desenler aracılığıyla sadece günlük yaşamın yansımalarını değil, aynı zamanda düşünsel ve duygusal

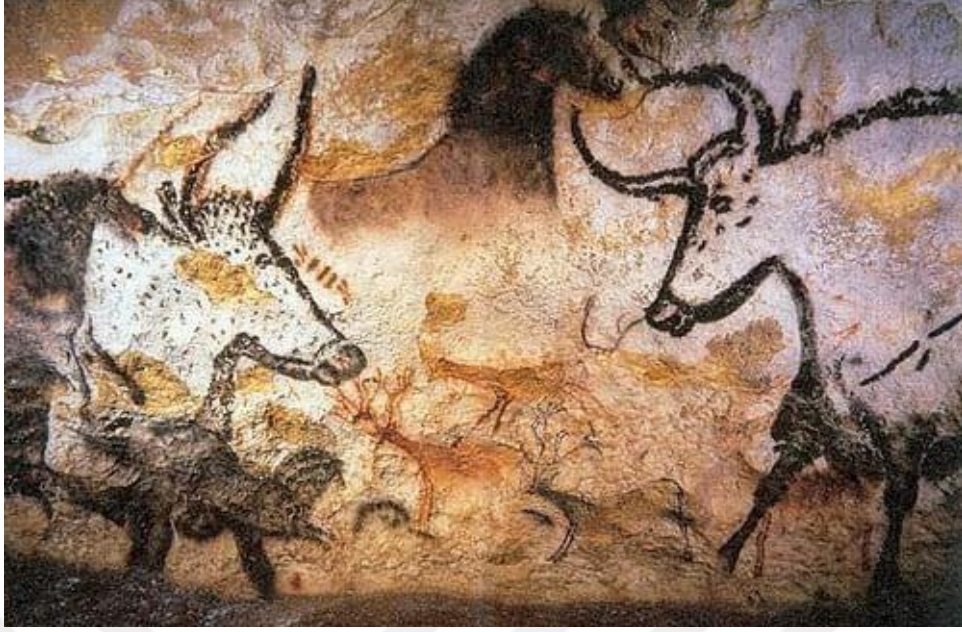
ifadelerini de belgeleyerek yaşamın bir parçası olmuştur. Desenin ilk örneklerini, mağara duvarlarına avladıkları hayvanların betimlemelerini yaparak ilk insanlar vermiştir.

Görsel 3. Altamira'ya Ait Bir Mağara Çizimi.

<https://shorturl.at/aejV4>

Atan (2015), bu görsel dilin, Altamira ve Lascaux Mağara duvarlarındaki ilk örnekleri ile ilgili, insanoğlunun Paleolitik dönemde sahip olduğu gözlem ve göstergem yeteneği hakkında çok açık bilgiler sunduğundan bahsetmiştir.

Görsel 4. Lascaux'ta Mağara Ressamlığı

<https://shorturl.at/hnDIZ>

Günümüze kadar desen; anlatılmak ve gösterilmek istenen her türlü şey için bir betimleme aracı olarak kullanılmıştır. Bu betimleme biçimi döneme, kültüre, insanlara ve toplumlara göre değişiklikler göstermektedir.

Sanatsal eylem olarak çizim, Batı'da 15. yüzyıldan itibaren sanatçılar için önemli bir ifade biçimi haline gelmiştir (Taşkesen, 2017). Çizim, sanatçıların iç dünyalarını ve dış dünyayı algılama biçimlerini ifade etmek için güçlü bir araç haline gelmiştir. Sanatçılar, çizim yoluyla duygularını, düşüncelerini, gözlemlerini ve hayal güçlerini aktararak eserlerinde kendilerini ifade etmişlerdir.

Rönesans döneminde desen, iki konuda önem arz etmekteydi. Birincisi; sanatçı adaylarının temel eğitimi için, desen önemli bir araçtı. Usta-sanatçılar, genellikle usta-çırak ilişkisi içinde yetişen öğrencilere disiplinli bir desen eğitimi verirdi. İkincisi; desen aynı zamanda sanatçıların eserlerini ortaya koymadan önce ön hazırlıklarını yapmak için kullanılırdı. Rönesans'ın ustaları, sağlam kompozisyonlar oluşturabilmek için yapıtlarından önce detaylı desen çalışmalarına önem verirdi. Leonardo da Vinci gibi birçok sanatçı, eserlerinin öncesinde detaylı desenler yapar ve bu desenlerini eserlerinin temeli olarak kullanırdı. Ayrıca, bazı sanatçılar eserlerini oluşturmadan önce taslaklar veya öncü çalışmalar yaparak fikirlerini şekillendirirdi (Taşkesen, 2017).

Başlangıçta, görsel sanatlarda desen, bir çalışmanın başlangıç aşaması veya ön hazırlığı olarak kabul edilirken, zaman içinde kendine özgü bir eser olarak değer kazanmıştır.

15. Yüzyıldan sonra günümüze kadar gelen süreçte, bireysel anlatımın ön planda olduğu desen örnekleri görülmektedir. 20. Yüzyıl itibariyle desenlerinde soyutlamalar ve deformasyonlar yapan bazı sanatçılar, desenin resim için bir ön hazırlık olmasına son verip kendi başına özgün bir sanat eylemi olmasını sağlamıştır (Taşkesen, 2017).

1.2. Desen ve Eskiz

Kökeni, Fransızca'da "esquisse" kelimesinden gelen eskizin, Türk Dil Kurumu sözlüğünde tanımı şu şekilde yapılmıştır:

"Mimari eserler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak" (TDK-2, 2023).

Bitmiş bir resmi tanımlamayan eskiz, bir fikri kâğıda dökerken yapılan ilk arayış çizgilerini ve bir başlangıç aşamasını temsil eder.

Desen ve eskiz, görsel sanatların önemli unsurlarıdır ve sanatçıların yaratıcı süreçlerinde temel araçlardır. Her ikisi de sanat eserlerinin oluşumunda kullanılan ancak farklı amaçları ve özellikleri olan ifade biçimleridir.

Başlangıçta, bir çalışmanın ön hazırlığı olarak kabul edilirken, zamanla kendine özgü bir eser olarak değer kazanan desen, eskizden farklı bir amaca dönüşmüştür.

Desen, her zaman bitmiş, tamamlanmış bir temsiliyet olmasa da genellikle daha belirgin, detaylı ve nihai bir ürün oluşturmayı amaçlayan çizgisel bir ifadedir. Düzgün çizgiler, tonlar, dokular ve biçimler kullanılarak oluşturulan desenler, genellikle bir nesnenin veya kavramın belirgin bir temsilini sunmayı amaçlar.

Öte yandan, eskiz genellikle daha hızlı ve serbest bir şekilde yapılan, anlık düşüncelerin veya fikirlerin hızla kâğıda dökülmesiyle oluşur. Eskiz, çoğunlukla daha gevşek çizgilerle, hızlı ve kesintisiz bir şekilde yapılmaktadır. Burada amaç, anlık bir fikri veya izlenimi yakalamak, kavramsal bir fikri not etmek veya bir tasarımın ilk temel hatlarını oluşturmaktır. Eskiz, tamamlanmamış ve genellikle daha rahat, doğal bir ifadeye sahiptir. Sanatçılar, eskizlerde bir nesnenin ana hatlarını

belirlemek için hızlı çizgilerle çalışabilirler veya bir konseptin temel fikirlerini not alabilirler.

Eskiz, çizim yapmaktan ziyade, sürekli bir öğrenme ve düşünme yöntemidir. Aslında eskiz çizimleri, yapıldığı yüzeye alınmış notlardır diyebiliriz (Durusoy, 2015).

Hem desen hem de eskiz, sanatçıların yaratıcı süreçlerinde önemli roller oynar. Her ikisi de sanatın ve tasarımın farklı aşamalarında kullanılarak, sanatçıya farklı perspektifler sunar ve fikirlerin görsel olarak ifade edilmesini sağlar.

Bu nedenle, desen ve eskiz, sanatın ve tasarımın farklı yönlerini keşfetmek, fikirleri somutlaştırmak ve sanatsal süreçte ilerlemek için önemli araçlardır. Her ikisi de sanatçının yaratıcılığını, ifade biçimlerini ve düşüncelerini farklı yollarla yansıtmaya imkân tanır.

Keskinel (2019), çalışmasında eskiz için, tasarımcının diyalogu olarak bahsetmektedir. Ve tasarımcı için, tasarım problemiyle ilgili fikirlerini henüz tam şekillendirmeden ifade etmek istediğinde başvurduğu ilk yol olduğunu belirtir.

1.3. Desen Eğitimi

Sanat eğitimi, salt görsel bir yaklaşım olmanın ötesine geçerek zihinsel düşünme süreçlerini zenginleştirme ve insan-toplum-doğa arasındaki ilişkileri anlama yeteneğini de kapsamaktadır. Sanat eğitimi, öğrencilere çevresini daha bilinçli bir şekilde algılamayı, yorumlamayı ve biçimlendirmeyi öğretmeyi hedefler.

Taşkesen (2017), desen eğitimi için; görmeyi, eldeki imkânlarla uygulamayı ve sanatsal ve estetik formlar oluşturabilme yeteneğini ortaya çıkarma olarak bahsetmektedir.

Pekmezci (2001), desensiz sanat yapılmayacağını vurgularken günümüzde ülkemizde, sanat eğitimi veren pek çok güzel sanatlar eğitimi kurumunun, desen eğitimine önem veren bir anlayışta olduğunu belirtmiştir.

Kırıçoğlu (1991, s.124), desen eğitiminde öğrenilmesi gereken konuları şöyle sıralamıştır:

-Görmeyi öğrenmek,

-Araç ve gereci beceriyle kullanmayı öğrenmek,

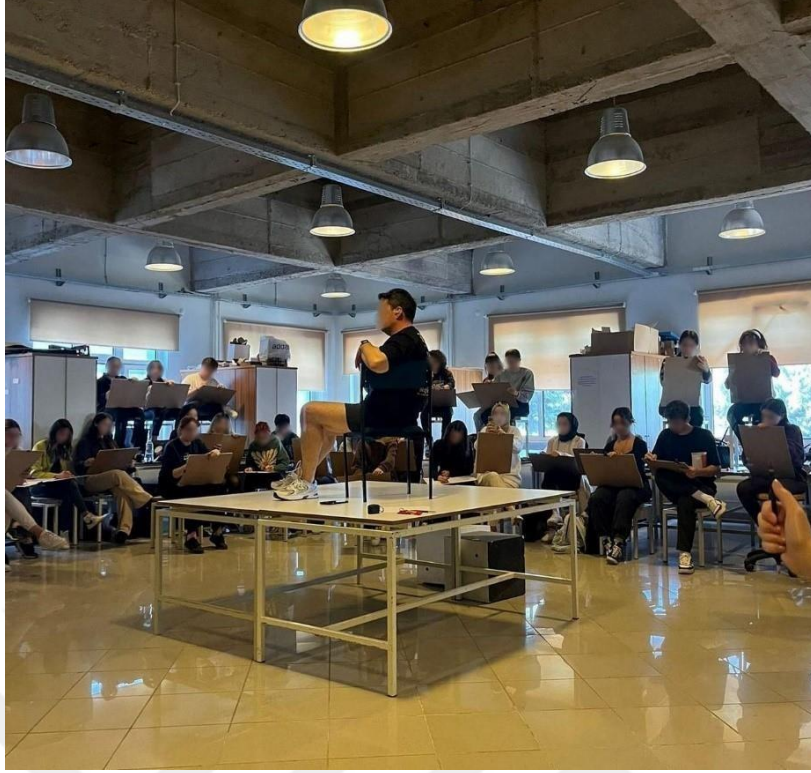
-Gerecin sınırlıklarını ve olanakları içinde sanatsal formu yaratmayı öğrenmek,

-Yaratılan bir biçimde estetik değerler yanında güçlü bir anlatım yaratmayı öğrenmek.

Desen eğitimi, öğrencilere görsel ifade yeteneklerini geliştirmek ve dış dünyayı gözlemlenme, algılama ve yansıtma yeteneklerini artırmak için gerekli tekniği ve araçları öğretir. El-göz koordinasyonu, öğrencilerin çizgi ve lekeleri uygun oranlarda, dengede ve doğru bir biçimde kullanmalarını sağlar. Öğrencilerin özgün ifadelerini geliştirmeleri, desen eğitiminin odak noktalarından biridir.

Desen dersleri, öğrencilerin sanatsal bir kimlik oluşturmalarına ve sanat alanındaki becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Öğrencilerin özgünlüğü ve yaratıcılığı teşvik edilmeli, ezberci yaklaşımlardan kaçınılarak öğrencilerin kendi sanatsal ifadelerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Görsel 5 ve Görsel 6'da Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde işlenen desen dersine dair ders arşivinden örnek görseller sunulmuştur.

Görsel 5. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.

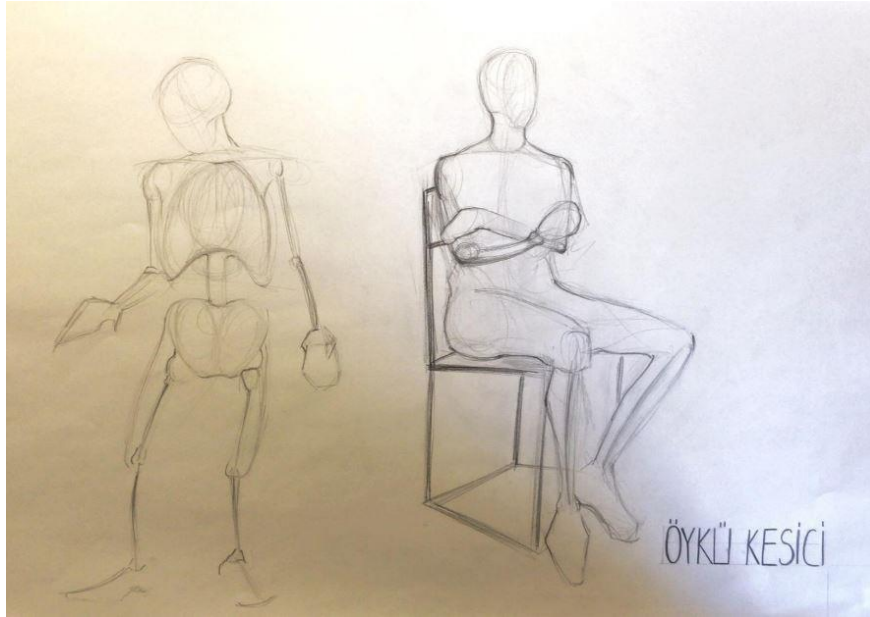

Görsel 6. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.

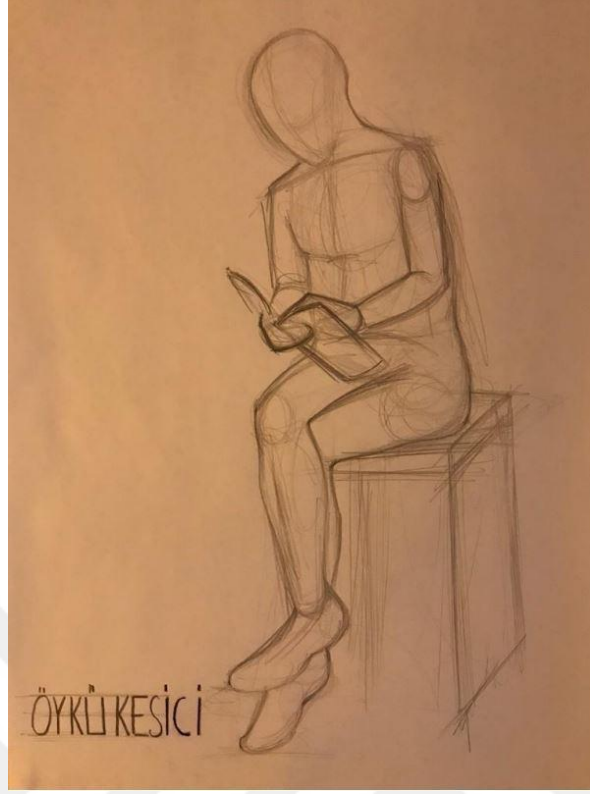
Görsel 7'den Görsel 12'ye kadar olan görsellerde de Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümündeki desen dersi arşivinden öğrenci çalışmalarından bazılarına yer verilmiştir.

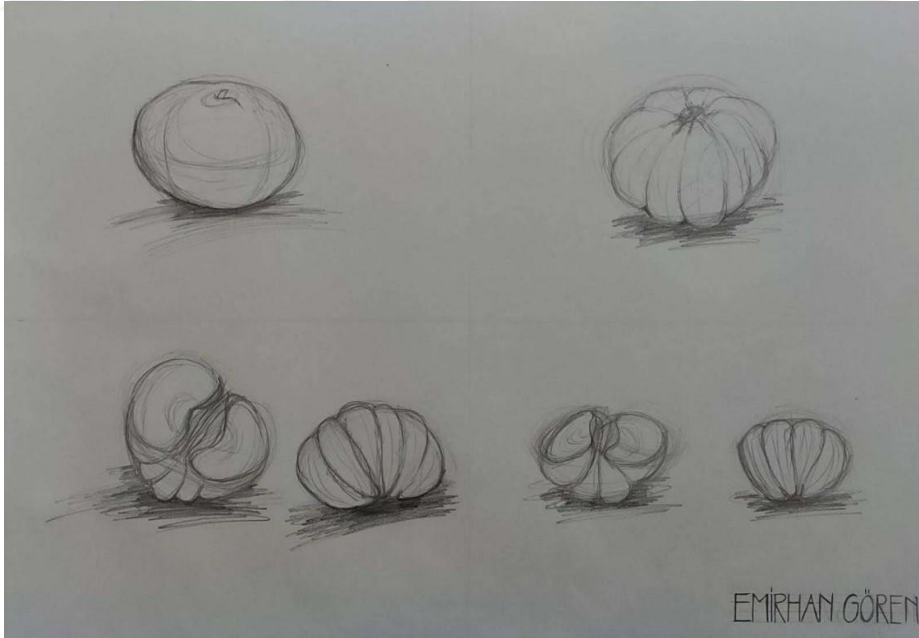
Görsel 7. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları.
Sıla Bülbül. 2023. Ders Arşivi.

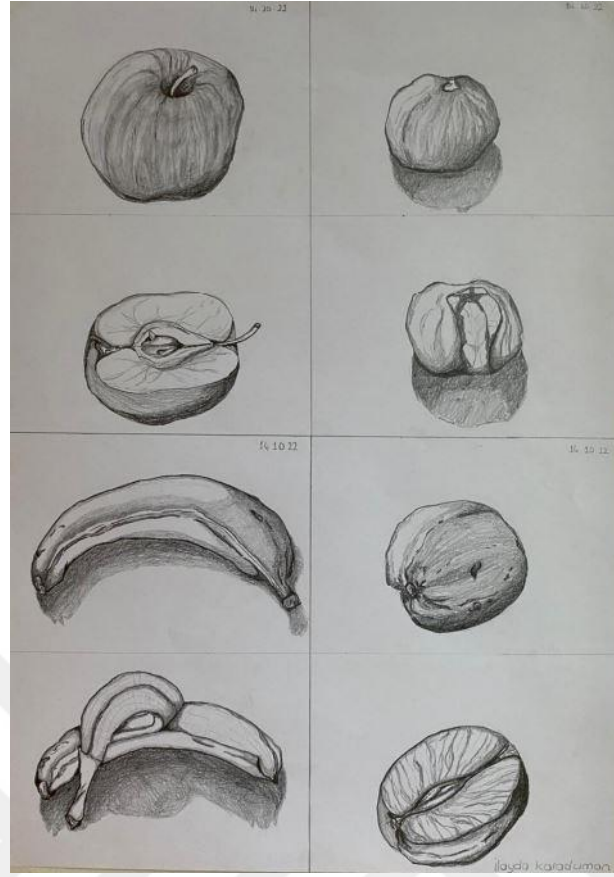
Görsel 8. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları.
Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.

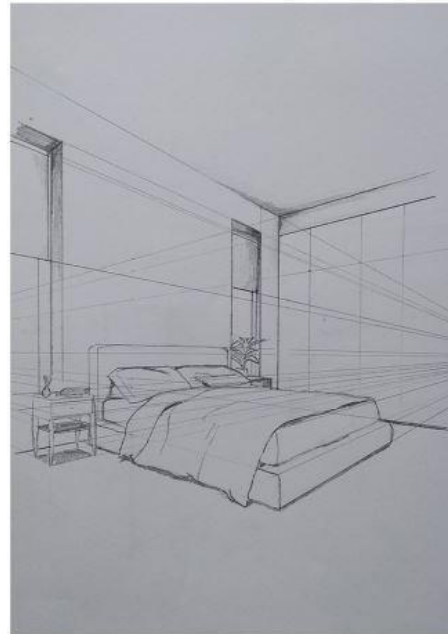
Görsel 9. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 10. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Emirhan Gören. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 11. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. İlayda Karaduman. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 12. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Ceren Nur Yılmaz. 2023. Ders Arşivi.

2.BÖLÜM: İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİ VE GÜZEL SANATLAR İLE İLİŞKİSİ

2.1. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitimi

Temelleri Eski Mısır Dönemi'ne dayanan içmimarlık, o zamanlar ve sonrasında Antik Çağ Yunan Uygarlığı'nda da diğer sanat ve tasarım meslek dalları gibi zanaat olarak görülüyordu. Bu zanaatın eğitimi Eski Mısır Dönemi'nde usta-çırak ilişkisine, Antik Çağ Yunan Uygarlığı'nda ise babadan oğula geçen bir sisteme dayanıyordu. Bu dönemde zanaatkârların öğrencilere para karşılığı ders vermesi, sonraki dönemlerde de Yunan Uygarlığı'nda eğitim almış kişilerin öğrencilere ders vermesi, eğitim sisteminin temellerini oluşturmaya başlamıştır (Özsavaş, 2011).

Roma Uygarlığı'nda mimarlık eğitimi ile ilgili Vitruvius'un düşünceleri ön plandadır. Vitruvius bir mimarın, yazı, çizim, aritmetik, geometri, tarih, felsefe, müzik, hukuk ve gök bilimi gibi konularda bilgi sahibi olması gerektiğini savunmuştur (Vitruvius, 1998). Böylelikle Roma Uygarlığı'nda eğitimle ilgili daha farklı bir yol izlendiğini görüyoruz.

Rönesans Dönemi'nde zanaatkârlık ile ilgili loncalar eğitimin büyük bir bölümünde söz sahibi olmuştur. Usta-çırak ilişkisi loncalarda da görülmektedir. Dönemin büyük sanatçılarından bazıları, bir kurumda eğitim vermek yerine seçtikleri öğrencilere ders vererek kendi çıraklarını yetiştirmiştir.

17. Yüzyıl sonrasında, akademilerin ön planda olmaya başladığı yeni bir sürece girilmiştir. İlk kez düzenli bir programa sahip olan *Ecole des Beaux-Arts (Güzel Sanatlar Okulu)* kurulmuştur. Bu akademiye öğretmenler, tarih, planlama becerisi, anlatım becerisi ve üst düzey mimari çizim gibi alanları atölyelerde ön planda tutmuşlardır. Yapı ve tarih gibi dersler sınıflarda, tasarım eğitimi ise atölyelerde işlenmiştir. Öğrenciler atölyelerde, proje için verilen amaç ve istenilenler doğrultusunda, kritikler ve jürilerle tasarımlarını geliştirmektedir (Pile, 2000). Buna bakarak *Ecole des Beaux-Arts* eğitim anlayışının, atölye ve ders biçimleri ile günümüz sanat ve tasarım eğitimine yönelik temellerden birini oluşturduğu söylenebilir.

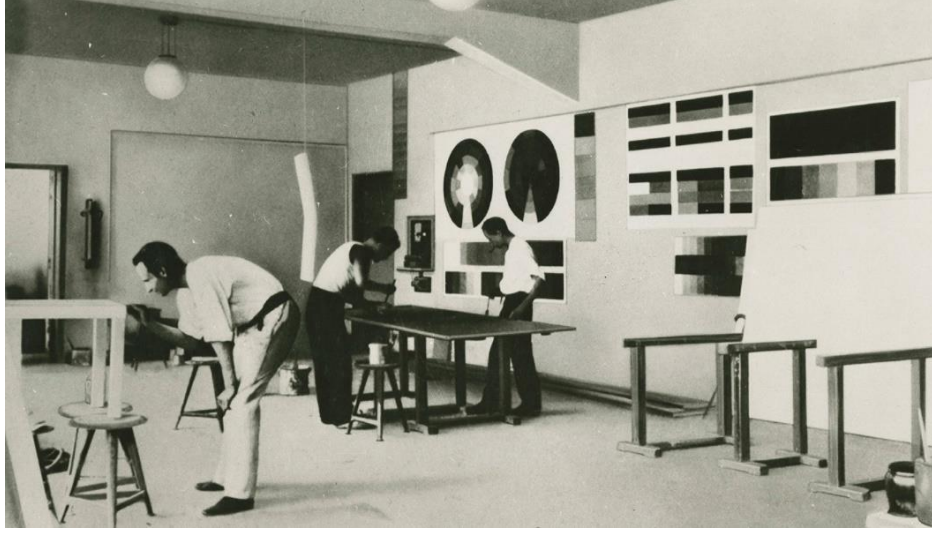

Görsel 13. Bauhaus Building by Walter Gropius.

<https://shorturl.at/IKY05>

1919 yılında Almanya’da, günümüz Temel Tasarım eğitiminin temellerini atan sanat, zanaat, tasarım ve mimarlık eğitimlerini bir arada veren Bauhaus Okulu açılmıştır. Eğitimin atölyelerde yapılması ve malzeme, endüstri ve üretim hakkında bilgi sahibi olunmasını amaçlaması, okulun en önemli özellikleri olarak biliniyor. Tasarım eğitimi konusunda öncü olmasına ve içeriğinde mobilya atölyeleri bulundurmasına rağmen içmimarlık eğitimini ayrı olarak ele almamıştır (Özsavaş Uluçay, 2018).

Bauhaus okulu her ne kadar içmimarlık eğitimini ayrı olarak sunmasa da tasarım eğitimi için bir çığır açmış ve günümüz eğitim anlayışını biçimlendirmiştir. Okul içerisinde, marangozluk ve metal atölyesi gibi içmimarlığa yakın atölyeler bulundursa da bu atölyelerin odak noktası genel olarak mobilya olmuştur. Bu ekol, bu alandaki eğitime halen ışık tutmaktadır.

Görsel 14. Bauhaus Okulu Atölyeleri

<https://i24.im/oasxJFO>

19. Yüzyılda Endüstri Devrimi ile yaşanan teknik gelişmelerle birlikte iç mekân tasarımında, biçimsel ve işlevsel öncelikleri sorgulayan akımlar ve eğitim alanları görülmeye başlanmıştır. O dönemki ismiyle iç dekorasyon eğitimi, öncelikle kurslar derecesinde verilmeye başlanmıştır. İlk kez ders seviyesinde kurs veren okul olarak New York Uygulamalı Güzel Sanatlar Okulu (New York School of Applied and Fine Arts) bilinmektedir (Kaptan, 1998: 69).

II. Dünya Savaşı sonrası iç dekorasyon ve içmimarlık ayrımı ortaya çıkmaya başlamıştır. İç mekân tasarımcısı kavramının ön plana çıkması ise, iç mekân tasarımının ev ve sosyete dekoratörlüğünden çıkıp kamu ve ticari yapılarda yer bulmasının sonucu olarak doğmuştur (Piotrowski, 1989).

Gittikçe yayılan ve gelişen içmimarlık eğitimi kalitesini artırmak amacıyla, 1970 yılında İç Tasarım Eğitim Araştırmaları Kurumu (Foundation for Interior Design Education Research), iç tasarım eğitim programlarını denetlemek ve akredite etmek için kurulmuştur. Takip eden yıllarda da mesleğin hak, sınırlılıkları ve yeterlilikleri gibi konuları belirlemek üzere federasyonlar, odalar ve mesleki kurumlar kurulmaya başlamıştır (Özsavaş, 2011).

Günümüzde İç Mimarlık, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mekân Tasarımı eğitimi üniversitelerde, güzel sanatlar, mimarlık, mühendislik veya tasarım fakülteleri bünyesinde verilmektedir. Bu bölümleri başarı ile bitiren öğrenciler, içmimar veya iç tasarımcı sıfatlarıyla mezun olarak meslek hayatına atılmaktadırlar.

Artık üniversitelerde, fakültelerde profesyonel bir meslek dalı olarak verilen İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitimi, farklı programlardaki eğitim kalitesi farkının önüne geçilmesi amacıyla hem ülkemizde hem dünyada belli kuruluşların ölçütlerine uygun olarak verilmektedir.

2.2. Türkiye’de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitimi

Türkiye’de içmimarlık eğitimi, Avrupa’daki gelişim sürecine paralel bir süreçten geçmiştir. Başlangıçta, usta-çırak ilişkisine dayalı kurumsal bir yapılanma yer almıştır. Daha sonralarda kurulan akademik kurumlar içinde içmimarlık eğitimi resmi olarak sunulmaya başlanmıştır.

Ahilik, günümüzdeki esnaf örgütlenmelerine benzer bir işlevi üstlenerek sanat, ticaret ve ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında halkın yetişmesine katkıda bulunan bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Ahilik, özellikle eğitim kurumu olarak dikkat çeker; burada çırak yetiştirme ve mesleki eğitimin yanı sıra ahlaki değerlendirme de bir arada sunulmakta ve meslek eğitimi, işyerinde pratik uygulamalarla desteklenmektedir. 18. yüzyıldan itibaren teşkilat ismi değişmiş ve esnaf birliği (gedik/lonca) terimi kullanılmaya başlanmıştır (Özsavaş, 2011).

Ahilik sistemi uzun yıllar devam etmiş olsa da 18. yüzyıl sonlarında yeni eğitim kurumlarına ihtiyaç olduğu hissedilmeye başlanmıştır.

Mimarlık ve resim öğretimi, 1877’ye kadar Mühendishane ve Harbiye (kuruluş 1834) okullarında ve bu okullara bağlı askeri rüştiyelerde gerçekleştirilmekteydi. Ancak bu tarihe kadar bazı hazırlıkların ve reformların yapılmaya başlandığı Sultan III. Selim dönemi (1789-1807), bir dönüm noktası olarak görülmektedir ve bu dönemde, mimarlık ve mühendislik eğitimi ile ilgili öncü bir kuruluş olan Mühendishane-i Berri Hümayun (1795) kurulmuş ve eğitime başlamıştır. Burada, topçu ve istihkâm subaylarına genel anlamda mimari eğitimi verilmişse de, bir mimarın ihtiyacı olan tüm bilgileri kapsamaktan uzaktı. Mühendishane-i Berri Hümayun’da verilen mimarlık eğitimi, bir mimarın gereksinim duyduğu düzeyde olmamıştır ve bu kurum kısa bir süre sonra, 1825’te kapatılmıştır (Karakaya, 2006).

Bu kurum ve eğitim geleneği, günümüzde İstanbul Teknik Üniversitesi adı altında devam etmektedir (İTÜ, 2023).

Daha sonraki tarihlerde, sanata ve resme ilgi duyan Sultan Abdülaziz, Avrupa'dan getirttiği ressam Guillemet öncülüğünde resim ve mimarlık alanlarında eğitim vermek üzere 1877'de resmi bir akademi kurma girişiminde bulunmuştur. Ne yazık ki, ressamın ölümü sebebiyle bu girişim sonuçsuz kalmıştır (Karakaya, 2006).

Türkiye'de sanat eğitimine yönelik kurulan ilk resmi okul, Sanayi-i Nefise Mektebidir (Cezar, 1983).

Görsel 15. Sanayi-i Nefise Mektebi İlk Binası

<https://shorturl.at/uFLY7>

Okul, 1882 yılında Osman Hamdi Bey tarafından Mekteb-i Sanâyi-i Nefise-i Şâhâne adıyla kuruldu. 1924 yılında başlatılıp 1934 yılına kadar uygulanan Tezyinat (Süsleme) Bölümü, daha sonradan içmimarlık bölümünün temelini oluşturan dekoratif sanatlar bölümüne dönüştü. Bu bölüm altında, Seramik, Grafik ve Afiş Atölyeleri gibi uzmanlık dalları da kurulmuştur (MSGSÜ, 2023).

Tezyinat Bölümünde, atölye çalışmalarını temel alan, 4 yıllık bir içmimarlık meslek eğitim programı bulunmaktadır. Bu süreçte, Mimarlık bölümünün başında yer alan Avusturyalı mimar Ernst Egli, tasarım eğitimini, "Beaux-Arts" geleneğine dayalı atölyeler ve eğitim programlarıyla yeniden gözden geçirmiştir. Modern ve hayal gücünü teşvik eden bir sistem öngören Egli, 1982 de YÖK (Yükseköğretim Kurulu) kurulana kadar bu sistemini uygulamıştır (Özsavaş, 2011).

Görsel 16. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri

<https://l24.im/BbaOsq>

Ülkemizde içmimarlık meslek eğitiminin, ilk defa resmi olarak verilmeye başlandığı bu kurum, 1928'de yeni alfabenin kabulü ile Güzel Sanatlar Akademisi ismini, daha sonra 1982'de ise üniversiteye dönüşerek Mimar Sinan Üniversitesi adını almıştır. Günümüzde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adıyla eğitim vermeye devam etmektedir.

Bu zamana kadar baktığımızda, Türkiye'de içmimarlık eğitim sürecinin Avrupa ile nasıl paralel bir süreç geçirdiğini kolaylıkla söyleyebiliriz. Meslek eğitimi başlangıçta usta-çırak ilişkisi temelliyken, ilerleyen dönemlerde loncalar gibi örgütlerin denetimine girmiş ve sonraları ihtiyaç duyulan daha profesyonel bir eğitim için akademiler kurularak Avrupa ile benzer bir süreç geçirmiştir.

Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'de de İkinci Dünya Savaşı sonrası tasarım ve sanat eğitimine yönelik bir artış olmuştur. 1950'li yıllarda Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü ve İstanbul'da Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmuştur.

1957 yılında eğitim hayatına başlayan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu, Bauhaus ekolünü benimseyerek çağın gereksinim duyduğu yaratıcı, araştırmacı, yenilikçi ve uygulamacı bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır. Kurulduğu dönemde bünyesinde, Dekoratif Resim, Grafik Sanatlar, Seramik, Tekstil Sanatları, Mobilya

ve İçmimarlık bölümleri olmak üzere beş bölüm bulunuyordu. 20 Temmuz 1982 tarihinde yükseköğretim yasası kapsamında, Marmara Üniversitesi bünyesine katılan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu, bugün Marmara Üniversitesi olarak Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesi kapsamında Resim, Grafik, Seramik-Cam, Tekstil, İç Mimarlık, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Heykel, Geleneksel Türk El Sanatları, Film Tasarımı, Fotoğraf, Temel Sanat Eğitimi ve Müzik, olmak üzere 12 bölüm bulundurmaktadır (MÜ, 2023).

Bir yıl boyunca süren temel tasarım eğitimini programlarına dâhil etmesi, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu'nun tasarım eğitiminde sağladığı en önemli yeniliklerden biridir (Özsavaş, 2011).

Cumhuriyet'in ilanından sonra, sanat ve tasarım eğitimi üzerine 1929'da Gazi Eğitim Enstitüsü – Resim İş Bölümü kurulmuştur. Özdamar (2019), günümüzde tasarım ve sanat eğitimi sunan birçok kurumda görev yapan eğitimcilerin ve öğrencilerinin yetişmesine aracılık ettiğinden bahsederek kurumun, eğitim alanına yaptığı en önemli katkı olduğunu söylemiştir. Bu kişiler, özellikle 1982'den sonra, yeniden yapılanma sürecinde açılan sanat eğitimi bölümleri ve güzel sanatlar fakültelerinde yer almışlardır.

1980'lerde toplumsal, siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimlerin sonucunda içmimarlığa talep artarken, bu dönemde ilk profesyonel uygulamalar gerçekleştirilmiş ve bu alandaki eğitime ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bununla birlikte, yurtiçinde ve yurtdışında akademiler açılmaya başlamıştır (Özsavaş, 2011).

1982 yılında YÖK' ün (Yükseköğretim Kurulu) kurulması ile birlikte akademiler üniversitelere dönüştürülmüştür (YÖK, 2023). Bu süreç içinde İç Mimarlık/İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerini içeren üniversite sayıları zamanla artmıştır.

Bu süreçle 1984-1985 yılında, içmimarlık mesleğinin Türkiye çapında duyulmasına öncülük eden bölümlerden olan, Hacettepe Üniversitesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümü, Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde kurulmuştur. 1987 yılında ise İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümü kurularak bu meslek eğitimi, Türkiye'nin ilk vakıf üniversitesinde de verilmeye başlanmıştır (Özdamar, 2019).

Görsel 17. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü. 2018. Yazar Arşivi.

Özdamar (2019) tarafından yapılan sıralamada, içmimarlık eğitiminin gelişimine en büyük katkı sağlayan okullar şunlardır: 1882'de kurulan Sanayi-i Nefise-i Şahane (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi), 1929'da Gazi Resim-iş, 1957'de Tatbiki Güzel Sanatlar (Marmara Üniversitesi-Güzel Sanatlar Fakültesi), 1985'te Hacettepe Üniversitesi ve 1987'de Bilkent Üniversitesi.

Hacettepe ve Bilkent Üniversiteleri'nde açılan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümleri, kendilerinden önce var olan okullardaki bölümlerden farklılık göstermektedir. Bu fark, bölüm isimlerine eklenen “çevre tasarımı” ve bu doğrultuda düzenlenen eğitim programlarıdır. Hacettepe ve Bilkent Üniversiteleri, “çevre tasarımı” ifadesini kullanarak, iç mekânda bulunan ışık, ses, sıcaklık, havalandırma, renk, psikoloji gibi faktörleri içeren, iç mekândaki çevresel etkenlerin tasarımına odaklanmıştır. Bu yaklaşım, sadece mekânın tasarımıyla değil, kullanıcı deneyimini etkileyen tüm unsurların tasarımına odaklanan geniş bir içmimarlık anlayışının oluşmasına ve mesleğin daha geniş bir perspektifle ele alınmasına neden olmuştur (Özdamar, 2019).

Özdamar (2019) yaptığı araştırmada, Türkiye'de, üniversitelerde yer alan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerinde, “tasarım” olgusunu ön planda tutan derslerin, birinci dönemde verilmeye başlanıp öğrencilerin eğitiminin son dönemine kadar devam ettiğini belirtmiştir. Tasarlama eylemi ve tasarım sistematığının öğrenciye kazandırılma sürecinin, eğitim programlarının da ana yapısını oluşturduğunu söylemiş, bu bağlamda tasarım stüdyosu derslerinin, diğer

destekleyici yan dersler ve uygulamalarla birlikte İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin merkezinde bulunduğunu ve programın ana omurgasını oluşturduğu çıkarımını yapmıştır.

Türkiye’de içmimarlık eğitimi sürecinin, farklı okul, bölge veya fakültelerde eşit standartlarda işlenmesi için bazı ölçütlere uyulması gerekmektedir. Kazanılması gereken bilgi, beceri ve yetkinlikler için Türkiye Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından onaylanmış olan, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi’ nin (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri kapsamında hem “Yapı ve Mimarlık” başlığı hem de “Sanat” başlığı altında sınıflandırılmış iki temel alan yeterliliği ölçütleri belirlenmiştir (Özsavaş, 2011).

2.3. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Eğitiminde Ulusal ve Uluslararası Ölçütler

Eğitim standartlarının belirlenmesi, içmimarlık ve tasarım alanındaki profesyonellerin yetkinliklerini güvence altına almak için son derece önemlidir. Bu standartlar, farklı bölgelerdeki mesleki örgütler ve kuruluşlar tarafından belirlenir ve denetlenir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri’nde İç Tasarım Akreditasyon Konseyi (CIDA), Avrupa’da Avrupa İç Mimarlar Konseyi (ECIA) ve Türkiye’de Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ), bu alanda standartları belirlemede önemli roller üstlenmektedir.

Bu kuruluşlar, içmimarlık eğitim programlarının kalitesini sağlamak ve profesyonellerin gereksinimlerini karşılamak için belirli ölçütler ve kılavuzlar geliştirirler. Örneğin, müfredat içeriği, öğretim metotları, öğretmen kalitesi, staj olanakları ve teorik/pratik denge gibi faktörler bu ölçütler arasında yer alabilir. Ayrıca, öğrencilerin mezuniyet sonrası başarılarını desteklemek için sürekli olarak güncellenen standartlar da önem taşır.

Bu ölçütlerin belirlenmesi, içmimarlık eğitiminin kalitesini artırmak ve uluslararası düzeyde kabul edilen standartlarla uyumlu hale getirmek için kritik bir adımdır. Bu standartlar, öğrencilere sağlam bir temel ve profesyonel beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda mesleğin itibarını korur ve geliştirir. Bu nedenle, CIDA, ECIA ve TYYÇ gibi kuruluşlar, iç mimarlık eğitime standartlar belirleyerek, sektörün genel kalitesini artırmaya yönelik önemli bir rol oynamaktadır.

Türkiye Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından onaylanmış olan Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin (TYYÇ) Temel Alan Yeterlilikleri içmimarlık mesleğini, Yapı ve Mimarlık ile Sanat başlıkları altında sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma sonucunda içmimarlık, iki farklı temel alan yeterliliği ölçütü grubuna sahiptir (TYYÇ, 2024).

Mimarlık ve Yapı Temel Alanı Yeterlilikleri ölçütleri, bilgi, beceri ve yetkinlik olmak üzere üç ana başlık altında sıralanmıştır. Bilgi başlığı altında, kuramsal ve olgusal bilgi edinme, yöntem bilgisi, sürdürülebilirlik, mevzuat ve etik değerlere ilişkin bilgi ve tarihsel-kültürel bağlam anlayışı ön plana çıkmaktadır. Beceri kategorisi altında ise, kavram geliştirme, bütünlük sağlama, olguları tanımlama, araştırma ve uygulama, alternatif çözümler geliştirme ve disiplinler arası işbirliği gibi yetkinlikler vurgulanmaktadır. Yetkinlikler bölümünde ise, bağımsız çalışma yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, yabancı dil yetkinliği, bilişim teknolojisi yetkinliği ve etik bilinç gibi özellikler öne çıkmaktadır. Bu ölçütler, öğrencilerin akademik ve mesleki gelişimlerine katkı sağlamak ve mesleki standartları karşılamak amacıyla belirlenmiştir (TYYÇ, 2024).

Sanat Temel Alanı Yeterlilikleri ölçütleri, üç ana başlık altında altı alt başlıkta düzenlenmiştir. Bilgi grubunda, sanat kültürü, estetik, sanat tarihi, malzemeler, yöntemler ve teknikler, yasal düzenlemeler, disiplinler arası etkileşim, araştırma yöntemleri ve sanatsal eleştiri konularında bilgi sahibi olma gerekliliği vurgulanmaktadır. Beceriler grubunda, bilişsel uygulamalı becerilerin geliştirilmesi, yöntem ve tekniklerin kullanımı, alt disiplinler arasındaki etkileşimin değerlendirilmesi, çözümlenme ve yorumlama yetenekleri önemlidir. Yetkinlikler grubunda ise bağımsız çalışabilme, proje süreçlerine katılma, toplumla işbirliği yapabilme, sorgulama ve eleştirel düşünme, iletişim becerileri, yabancı dil kullanımı, bilişim teknolojileri kullanımı ve ulusal/uluslararası değerlere duyarlılık gibi yetkinlikler üzerinde durulmaktadır (TYYÇ, 2024).

İç Tasarım Akreditasyon Konseyi (CIDA: The Council for Interior Design Accreditation), 1970 yılında FIDER (Foundation for Interior Design Education Research) olarak kurulmuş ve 2006'da CIDA olarak yeniden adlandırılmıştır. Kuruluşu, Amerikan İç Mimarlar Enstitüsü (AID), Ulusal İç Mimarlar Derneği (NSID) ve İç Mimarlık Eğitimi Konseyi (IDEC) tarafından temsil edilen bir Mütevelli Heyeti tarafından gerçekleştirilmiştir. Kuzey Amerika'daki iç mimarlık eğitimindeki

akreditasyon ihtiyacını karşılamak üzere tesis edilen bu kurum, standartlar ve kılavuzlar oluşturmuş, pilot programlar yönetmiş ve akreditasyon prosedürlerini hazırlamıştır.

CIDA 1998 yılında kâr amacı gütmeyen bir kuruluşa dönüşmüş, içmimarlık eğitiminde mükemmelliği teşvik etmeyi ve kamuoyunu mesleki yetersizliklerden korumayı amaçlamıştır. Sürekli iyileştirme ve içmimarlık eğitiminin gelişimi için yoğun bir çaba sarf etmiştir. CIDA'nın kuruluşundan bu yana akredite edilen iç mimarlık programlarının sayısı önemli ölçüde artmıştır.

CIDA'nın eğitim sürecine yönelik akreditasyon ölçütleri şu şekildedir:

Programın kapsamı, amacı ve hedefleri açıkça belirtilmelidir. İç tasarımcılar, tasarım kararlarını küresel bağlamlarda tartabilecek nitelikte olmalı ve işlerinde davranış bilimi ve ergonomi bilgisini kullanmalıdır. Tasarım sürecinin her aşamasını uygulayabilecek yetkinlikte olmalı ve disiplinler arası işbirlikleri ve fikir birliği oluşturma süreçlerine katılmalıdırlar. Ayrıca, mezun iç tasarımcılar etkili iletişim becerisine sahip olmalı, mesleki standartlara uygun ve etik bir şekilde çalışmalı, bilgilerini tarihi ve kültürel bir içerik çerçevesinde uygulayabilmeli, renk ve ışık kuramlarını tasarım sürecinde kullanabilmeli, kullanacakları malzemeleri seçip belirtebilmeli ve iç mekân konforunu artırmak için çevresel kontrol sistemlerini kullanabilmelidirler. Bu kriterler, iç tasarım programının değerlendirilmesi ve süregelen gelişimine katkı sağlayacak şekilde sistematik bir program değerlendirmesi sürecine tabi tutulmalı ve programın hedeflerine ulaşabilmesi için yeterli sayıda fakülte üyesi, yönetsel destek ve kaynağa sahip olunmalıdır (CIDA, 2024).

Avrupa İç Mimarlar Konseyi (ECIA), Avrupa'daki içmimarlık ve tasarım mesleğini temsil eden bir kuruluştur. 1992 yılında kurulan ECIA, 18 üye ulusal örgütü bünyesinde barındırarak 16.000'den fazla profesyonel içmimar ve tasarımcıyı bir araya getirmektedir.

ECIA, mesleki en iyi uygulamaların paylaşımını destekleyen bir platform sağlar ve üye organizasyonlar arasında içmimarlık ve tasarım mesleği için ortak eğitim standartlarının ve mesleki profillerin belirlenmesinde önemli bir rol üstlenir.

ECIA'nın önceliklerinden biri, üye organizasyonların içmimarları ve tasarımcıları için ortak eğitim standartlarını ve mesleki profilleri konusunda minimum standartları desteklemektir. Ayrıca, ECIA Etik Kuralları'nı geliştirerek, içmimarlar ve tasarımcılar arasında mesleki etik konularında ortak bir anlayışı teşvik eder.

ECIA, 2009 yılında içmimarlık programlarını akredite etmeye başlamış ve eğitim sürecine yönelik akreditasyon ölçütlerini 13 başlık altında belirlemiştir. Bu ölçütler, içmimarlık, mimarlık ve ilişkili sanatların tarih ve teorisi, tasarım metodolojisi, insan ve mekân ilişkisi, bina ve malzemelerin özellikleri, çevresel etik göz önünde bulundurularak tasarım, mimari yapı ve teknik sistemler, kullanıcıların güvenliği ve sağlığı, içmimarın rolü, tasarım ve uygulamanın organizasyonu, kullanıcı isteklerinin karşılanması, tasarımın iletişimi, proje hazırlama süreçleri ve karar verme yöntemleri ve süreçleri konularında yeterliliği içermektedir. Bu ölçütler, içmimarlık eğitiminde uluslararası standartların belirlenmesine ve uygulanmasına önemli bir katkı sağlamaktadır (ECIA, 2024).

2.4. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve Güzel Sanatlar ile İlişkisi

İçmimarlık veya mekân tasarımı mesleği, diğer sanat ve tasarım alanları gibi ilk zamanlarda zanaat olarak görülmekteydi. Zamanla tasarım ve sanat alanlarının öneminin artmasıyla sanat ve zanaatın birleşimi olarak görülmeye başlamıştır.

Tarihsel süreçte açılan sanat okulları, akademiler ve enstitüler ile içmimarlık eğitimi, sanat ve tasarım eğitimi ile her zaman kol kola ilerlemiştir.

Türkiye'de içmimarlık eğitiminin tarihi sürecine baktığımızda sanat okulları ile paralel bir ilerleme görmekteyiz. Özsavaş'ın (2011) çalışmasında, içmimarlık meslek eğitiminin ilk kez, sanat eğitimi anlamında ilk resmi okul olan Sanayi-i Nefise Mektebi'nde verilmeye başladığını ve sonrasında Gazi Resim-İş ve Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu gibi önemli sanat okulları ile bu eğitimin ilerlediğini öğrenmiş oluyoruz. Bu da bize bu mesleğin ülkemizde sanat ve tasarım eğitiminin içinde başladığını göstermektedir.

Özdamar (2019) ise Sanayi-i Nefise Mektebi'ndeki içmimarlık eğitiminden bahsederken "mobilya tasarımı" ve "mekân yerleşimi" gibi önemli bir yere sahip olan derslerin yanında, "çizim ve sanat eğitimi" gibi desen ve çizim çalışmalarına önem

veren sanat derslerinin de olduğundan bahsetmektedir. Günümüzde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olarak eğitim vermeye devam eden bu okul, ülkemizde sanat eğitiminin yanında, içmimarlık eğitiminin de temellerini atmıştır. Ve bu iki eğitiminin birbirlerine paralel olarak gelişmesine ön ayak olduğu söylenebilecektir.

Türkiye’de, Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi’nde, açılan ilk İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümleri, üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde açılarak sanat ve tasarım eğitimi ile birlikte ilerlemesine devam etmiş ve günümüz üniversitelerindeki eğitim süreçlerine de öncülük etmişlerdir.

İç mimarlık mesleği, sanatın her dalından beslenmiştir ve beslenmek zorundadır. Zanaat olarak görüldüğü dönemde bile içeriğinde resim, heykel gibi birçok sanat alanının izlerini barındırmaktadır. Günümüzde ise bu alanlar daha da artmış ve içmimarlık mesleğinin, güzel sanatlar veya görsel sanatlar olarak adlandırabileceğimiz alanların çoğuyla birlikte çalışmasını zorunlu kılmıştır.

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, işlevsellik, estetik ve kullanıcı konforunu bir araya getirerek yaşam alanlarını tasarlamak için sanat ve tasarım prensiplerini kullanır. Bu alan, güzel sanatlarla sıkı bir ilişki içindedir ve estetik kavramı iç mekân tasarımının temel unsurlarından biridir. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı, güzel sanatların birçok dalından ilham alır ve bu disiplinler arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur.

Güzel sanatlar, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı üzerinde doğrudan etkisi olan birçok unsuru barındırır. Renk teorisi, kompozisyon, perspektif, ışık ve gölge gibi güzel sanatların temel prensipleri, iç mekân tasarımında kullanılan öğelerdir. İç mimarlar, sanatın estetik anlayışını, renk uyumu ve dengesini, mekânın atmosferini oluşturmak için kullanırlar. Aynı zamanda, resim, heykel, grafik tasarım ve mimari gibi sanat dalları, içmimarın yaratıcılığını ve estetik zevkini geliştirmesine yardımcı olabilmektedir.

Sanat, iç mekân tasarımında duygusal bir bağ kurmayı sağlar. Bir iç mekân, sadece işlevselliği değil, aynı zamanda insanların duygu ve hislerini etkileyebilecek bir estetik ve atmosfere sahip olmalıdır. Bu noktada, sanatın iç mekânlarda kullanılması, mekânın karakterini ve kimliğini belirleyerek kullanıcıların deneyimlerini zenginleştirmektedir.

Ayrıca, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve güzel sanatlar arasındaki ilişki, tasarım sürecinin farklı aşamalarında da kendini gösterir. Örneğin, tasarımın kavramsal aşamasında sanatsal ifadeler ve ilham kaynakları içmimarın tasarım vizyonunu oluşturabilecektir. Ardından, bu kavramsal fikirler, tasarımın teknik ve pratik yönleriyle birleştirilerek uygulanabilir bir forma dönüştürülür.

Sonuç olarak, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ile güzel sanatlar arasındaki bağlantı, mekânların estetik ve işlevsel olarak tasarlanmasında büyük bir öneme sahiptir. Bu disiplinlerin birbirini beslemesi, iç mekân tasarımlarının özgün, estetik ve kullanıcı dostu olmasını sağlar. Bu sayede iç mekânlar, sadece yaşam alanları değil aynı zamanda sanatsal ve estetik deneyimler sunan mekânlar haline gelir.

3.BÖLÜM: ALAN ÇALIŞMASI

3.1. Yöntem

Bu çalışma, nitel bir araştırma olarak planlanmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan doküman taraması ve analizi yöntemleri, çalışmanın temel veri toplama yöntemleri olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, çalışmanın temel amacı olan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ile İç Mimarlık Bölümlerinde desen eğitiminin mevcut durumu ve yerinin araştırılması amacıyla, öncelikle Yükseköğretim Kurulu Resmi İnternet Sitesi'nden bu bölümlerin mevcut durumdaki sayıları, bağlı oldukları yükseköğretim kurumları ve fakülteler belirlenmiştir. Bu belirlemeden sonra, herhangi bir örneklem belirlemesi yapılmaksızın tüm kurumların resmi internet siteleri aracılığıyla müfredatları incelenmiş ve desen dersi veyahut ikame bir dersin mevcudiyeti, yeri ve statüsü araştırılmış; mevcut durum ortaya konmaya çalışılmıştır.

Sonrasında, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin bu bağlamda Güzel Sanatlar eğitimi ile olan ilişkisi irdelenmiş; mevcut bulgular ile kurulan bağlantılar aracılığıyla sonuç ve öneriler ortaya konmuştur.

3.2. Bulgular

3.2.1. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık Eğitiminde Desen Dersi

Görsel sanatlar eğitiminde olduğu gibi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminde de desenin, bu serüvenin ilk adımlarından biri olduğu söylenebilir. Desen ve çizim, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve güzel sanatlar arasında bir köprü oluşmasını da sağlayarak içmimar adaylarının, tasarım serüvenine temel bir çizim ve sanat eğitimi ile başlamasına destek olmaktadır. Desen dersi, içmimar adayının baktığını görmesini, gördüğünü algılamasını ve aktarmasını öğretebilmeyi hedefler.

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminde desen dersleri, öğrencilere görsel algılama becerileri kazandırmayı, estetik anlayışlarını geliştirmeyi ve yaratıcı düşünme yeteneklerini artırmayı amaçlar. Bu dersler, öğrencilere tasarım süreçlerinde kullanacakları temel öğeleri, kompozisyonu ve formları anlama, inceleme ve uygulama fırsatı sunar.

Desen dersleri, öğrencilere çeşitli desen teknikleri ve elemanları hakkında bilgi verirken, aynı zamanda iç mekânlarda ve çevre tasarımlarında görsel uyum, denge, perspektif ve ışık-gölge gibi önemli unsurları anlamalarını sağlamaktadır. Bu dersler, öğrencilere tasarımda estetik duyarlılık geliştirme, detaylara odaklanma ve farklı malzemelerle desen oluşturma becerisi kazandırma konusunda da önemli bir rol oynar.

Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünün ders programına baktığımızda dersin amacı şu şekilde geçmektedir: “Amaç; nesne, canlı model, doğa ve bunların mekânla ilişkisini, her türlü optik görüntüyü çizgi-desen aracılığıyla iki boyutlu düzlemde tüm çizim araç gereçleri ve teknikleri ile uygulayarak, çözümleyici ve birleştirici biçim ve kompozisyon uygulamaları yapacak bilinç ve deneyimi kazandırmaktır” (BİLSİS, 2023). Bu açıklamaya bakarak desen eğitiminin içmimarlıkta, mekân-insan ilişkisi, ölçek, oran-orantı, üç boyutlu tasarım ve sunum gibi önemli konular için nasıl temel bir başlangıç oluşturduğunu görebiliriz. Canlı model, doğa veya çeşitli nesnelere ilişkin derslerde, henüz mekânla çalışmadan önce, gördüğünü algılama ve aktarma ile ilgili önemli kazanımlar elde edilmesi amaçlanır. Daha sonra ise mekân üzerine çalışmalar ile insan-mekân ilişkisi, derinlik algısı ve perspektif gibi içmimarlıkta tasarımın önemli noktaları üzerine ilk adımlar atılır.

Desen dersleri, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı öğrencilerine tasarım sürecinde görsel ifade yeteneklerini geliştirme ve projelerinde kavramsal fikirleri görsel formlara dönüştürme konusunda yardımcı olabilmektedir. Bu dersler, öğrencilere tasarımı kavramsal düzeyden somut uygulamaya geçirme becerisi kazandırarak, mesleki alanda başarılı ve yaratıcı profesyoneller olabilme imkânı yaratır.

Görsel 18. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri, Öğrenciler Nü Model ile Çalışırken

<https://124.im/3tdq>

3.2.2. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ülkemizde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümü bulunan üniversitelerin ve fakültelerin listesi ve desen dersinin bu üniversitelerdeki mevcudiyetine dair tablolar yer almaktadır. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünün kaç adet üniversitede, hangi fakültelerde yer aldığına dair bilgilere ve bu üniversitelerde desen dersinin mevcudiyeti, kredisi ve saatine ilişkin bilgilere ulaşarak analitik bir sonuç çıkarmak amaçlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içerisinde, toplam 46 üniversitede “İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü” bulunmaktadır. Bu 46 üniversite bünyesinde, “İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı” bölümü, 14 farklı isimli fakültede verilmektedir. “İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı” bölümü, 46 üniversitenin 35 tanesinde, sanat veya tasarım isimli ve içerikli fakültelerde bulunmaktadır. Bu tabloya bakıldığında, “İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı” bölümünün, çoğu fakültede sanat ve tasarım eğitimi içinde görülürken bazı fakültelerde, mimarlık ve mühendislik

gibi teknik ve matematiksel eğitimin ağırlıkta olduğu bölümlerin arasında bulunduğu da görülmektedir. Bu 46 üniversitenin isimleri ve bölümün o üniversitede hangi fakültede verildiğine dair bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

No	Üniversite	Fakülte
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
2	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
3	Hacettepe Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
4	Kırıkkale Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
5	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi
6	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi
7	Altınbaş Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
8	Ankara Bilim Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
9	Ankara Medipol Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
10	Antalya Belek Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
11	Antalya Bilim Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi
12	Atılım Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
13	Avrasya Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
14	Bahçeşehir Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
15	Başkent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
16	Beykoz Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
17	Biruni Üniversitesi	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
18	Fenerbahçe Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
19	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi
20	Işık Üniversitesi	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
21	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
22	İstanbul Atlas Üniversitesi	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
23	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
24	İstanbul Galata Üniversitesi	Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi
25	İstanbul Gedik Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
26	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
27	İstanbul Kültür Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
28	İstanbul Medipol Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
29	İstanbul Okan Üniversitesi	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
30	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
31	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

32	İstanbul Topkapı Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
33	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
34	İstinye Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
35	İzmir Ekonomi Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
36	Kadir Has Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
37	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
38	Ostim Teknik Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
39	Özyeğin Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
40	Ted Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
41	Tobb Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
42	Yaşar Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
43	Arkin Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi (KKTC)	Tasarım Fakültesi
44	Kıbrıs Amerikan Üniversitesi (KKTC)	Güzel Sanatlar Fakültesi
45	Kıbrıs İlim Üniversitesi (KKTC)	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
46	Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)	Mimarlık Fakültesi

Tablo 1. Türkiye’de İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Bulunan Üniversiteler ve Buldukları Fakülteler (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10096>)

Tablo 2’ye bakıldığında, 46 üniversitedeki İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerinin, 8 tanesinde desen dersi bulunduğu görülmektedir. Desen dersi, bu 8 üniversitenin 6 tanesinde 1.sınıfta, 1 tanesinde 2.sınıfta ve 1 tanesinde 4.sınıfta işlenmektedir. Desen dersi, bu 8 üniversitenin 6 tanesinde seçmeli, kalan 2 tanesinde ise zorunlu olarak işlenmektedir.

Tablo 2’deki bilgiler, üniversitelerin İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümlerine ait, resmi internet sitelerinden ve bölümlerin ulaşılabilir resmi ders paketi ve öğretim programlarından edinilmiştir. Bu tabloda sadece, bölüm içi zorunlu veya seçmeli olan desen derslerinin mevcudiyeti incelenmiştir. İçeriği benzer olsa da isim olarak farklı olan dersler bu tabloya alınmamıştır. Benzer amaç ve içeriğe sahip farklı derslere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Üniversite	Var/ Yok	Seçmeli/ Zorunlu	Dönem/ Sınıf	Ders Saati	AKTS
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Var	Seçmeli	1.Sınıf	2	3
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Var	Seçmeli	2.Sınıf	4	3
Hacettepe Üniversitesi	Var	Seçmeli	1.Sınıf	4	5

Kırıkkale Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Altınbaş Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Ankara Bilim Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Ankara Medipol Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Antalya Belek Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Antalya Bilim Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Atılım Üniversitesi	Var	Seçmeli	1.Sınıf	3	4
Avrasya Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Bahçeşehir Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Başkent Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Beykoz Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Biruni Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Fenerbahçe Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Işık Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Atlas Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Var	Zorunlu	1.Sınıf	2	5
İstanbul Galata Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Gedik Üniversitesi	Var	Seçmeli	4.Sınıf	3	6
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Kültür Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Medipol Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Okan Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Ticaret Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Topkapı Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	Var	Zorunlu	1.Sınıf	4	5
İstinye Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Kadir Has Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Var	Seçmeli	1.Sınıf	3	5
Ostim Teknik Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Özyeğin Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Ted Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Tobb Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Yaşar Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Arkin Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Kıbrıs Amerikan Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-

Kıbrıs İlim Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-

Tablo 2. Üniversitelere Göre İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcudiyeti, Kredisi ve Saatine İlişkin Tablo

Tablo 2’de müfredatında desen dersi bulunmayan üniversitelerde alternatif olarak verilen derslere dair bulgular Tablo 3’te yer almaktadır. Ders paketlerinde/programlarında desen dersi bulunmayan 38 bölümün, 10 tanesinde, desen dersi ile aynı amaca ve içeriğe sahip, alternatif bir ders bulunmaktadır. Bu 10 bölümdeki alternatif derslerin isim ve içeriklerine baktığımızda, serbest el çizimini geliştirmeye yönelik bir amaca ve içeriğe sahip oldukları söylenebilir. Tabloya bakarak bu 10 bölümdeki alternatif derslerin çoğunluğunun, seçmeli olarak verildiğini söylemek mümkündür.

Üniversite	Alternatif Ders	Seçmeli/Zorunlu
Kırıkkale Üniversitesi	Serbest Elle Çizim Teknikleri	Zorunlu
Necmettin Erbakan Üniversitesi	-	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	-	-
Altınbaş Üniversitesi	-	-
Ankara Bilim Üniversitesi	-	-
Ankara Medipol Üniversitesi	Eskiz Teknikleri	Seçmeli
Antalya Belek Üniversitesi	-	-
Antalya Bilim Üniversitesi	Serbest El Çizimi	Seçmeli
Avrasya Üniversitesi	-	-
Bahçeşehir Üniversitesi	-	-
Başkent Üniversitesi	-	-
Beykoz Üniversitesi	Serbest El Çizim Teknikleri	Zorunlu
Biruni Üniversitesi	-	-
Fenerbahçe Üniversitesi	Serbest Çizim Teknikleri	Seçmeli
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Serbest Resim	Seçmeli
Işık Üniversitesi	-	-
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	-	-
İstanbul Atlas Üniversitesi	Serbest El Çizim	Seçmeli
İstanbul Galata Üniversitesi	Serbest El Çizim	Zorunlu
İstanbul Gelişim Üniversitesi	-	-
İstanbul Kültür Üniversitesi	-	-
İstanbul Medipol Üniversitesi	-	-
İstanbul Okan Üniversitesi	-	-
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Serbest El Düşünme İfade Teknikleri	Seçmeli

İstanbul Ticaret Üniversitesi	-	-
İstanbul Topkapı Üniversitesi	-	-
İstinye Üniversitesi	-	-
İzmir Ekonomi Üniversitesi	-	-
Kadir Has Üniversitesi	-	-
Ostim Teknik Üniversitesi	Serbest El Çizimi	Seçmeli
Özyeğin Üniversitesi	-	-
Ted Üniversitesi	-	-
Tobb Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	-	-
Yaşar Üniversitesi	-	-
Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi (KKTC)	-	-
Kıbrıs Amerikan Üniversitesi (KKTC)	-	-
Kıbrıs İlim Üniversitesi (KKTC)	-	-
Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)	-	-

Tablo 3. Desen Dersi Bulunmayan İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde Aynı Amaç ve İçeriğe Sahip Alternatif Derslerin Mevcudiyetine İlişkin Tablo

3.2.3. İç Mimarlık Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde, ülkemizde İç Mimarlık bölümü bulunan üniversitelerin ve fakültelerin listesi ve desen dersinin bu üniversitelerdeki mevcudiyetine dair tablolar yer almaktadır. İç Mimarlık bölümünün kaç adet üniversitede, hangi fakültelerde verildiğine dair bilgilere ve bu üniversitelerde desen dersinin mevcudiyeti, kredisi ve saatine ilişkin bilgilere ulaşarak analitik bir sonuç çıkarmak amaçlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içerisinde, toplam 41 üniversitede “İç Mimarlık Bölümü” bulunmaktadır. Bu üniversitelerin isimleri ve bölümün o üniversitede hangi fakültede yer aldığına dair bulgular Tablo 4’te yer almaktadır. Bu 46 üniversite bünyesinde, “İç Mimarlık” bölümü, 9 farklı isimli fakültede verilmektedir. “İç Mimarlık” bölümü, 41 üniversitenin 21 tanesinde, sanat veya tasarım isimli ve içerikli fakültelerde, 20 tanesinde ise mimarlık fakültesinde bulunmaktadır.

No	Üniversite	Fakülte
1	Akdeniz Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi

2	Atatürk Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
3	Çukurova Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
4	Eskişehir Teknik Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
5	İskenderun Teknik Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
6	İstanbul Teknik Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
7	İstanbul Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
8	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
9	Kocaeli Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
10	Konya Teknik Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
11	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
12	Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
13	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
14	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
15	Selçuk Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
16	Trakya Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
17	Yalova Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
18	Çankaya Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
19	Doğuş Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
20	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
21	Haliç Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
22	İstanbul Arel Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
23	İstanbul Aydın Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
24	İstanbul Beykent Üniversitesi	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
25	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
26	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
27	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
28	İstanbul Kent Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
29	İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
30	İstanbul Rumeli Üniversitesi	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
31	Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
32	KTO Karatay Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
33	Maltepe Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
34	MEF Üniversitesi	Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
35	Toros Üniversitesi	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
36	Yeditepe Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
37	Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC)	Mimarlık Fakültesi
38	Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC)	Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi
39	Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)	Mimarlık Fakültesi

40	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC)	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
41	Yakın Doğu Üniversitesi (KKTC)	Mimarlık Fakültesi

Tablo 4. Türkiye’de İç Mimarlık Bölümü Bulunan Üniversiteler ve Buldukları Fakülteler

(<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10097>)

Tablo 5’teki bilgiler, üniversitelerin İç Mimarlık bölümlerine ait, resmi internet sitelerinden ve bölümlerin ulaşılabilir resmi ders paketi ve öğretim programlarından edinilmiştir. Bu tabloda sadece, bölüm içi zorunlu veya seçmeli olan desen derslerinin mevcudiyeti incelenmiştir. İçeriği benzer olsa da isim olarak farklı olan dersler bu tabloya alınmamıştır. Benzer amaç ve içeriğe sahip farklı derslere Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 5’e baktığımızda, 41 üniversitedeki İç Mimarlık bölümlerinin, 4 tanesinde desen dersi bulunmaktadır. Desen dersi, bu 4 üniversitenin yarısında 1.sınıfta, diğer yarısında ise 2.sınıfta işlenmektedir. Desen dersi, bu 4 üniversitenin yarısında seçmeli, yarısında ise zorunlu olarak işlenmektedir. Bu 4 üniversitede zorunlu verilen desen dersler 1. sınıfta, seçmeli verilen desen dersleri ise 2. sınıfta verilmektedir.

Üniversite	Var/ Yok	Seçmeli/ Zorunlu	Dönem/ Sınıf	Ders Saati	AKTS
Akdeniz Üniversitesi	Var	Zorunlu	1.Sınıf	4	2
Atatürk Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Çukurova Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Eskişehir Teknik Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İskenderun Teknik Üniversitesi	Var	Seçmeli	2.Sınıf	3	3
İstanbul Teknik Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Kocaeli Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Konya Teknik Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Marmara Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Var	Seçmeli	2.Sınıf	2	4
Selçuk Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Trakya Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Yalova Üniversitesi	Yok	-	-	-	-

Çankaya Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Doğuş Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Haliç Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Arel Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Aydın Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Beykent Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Bilgi Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Var	Zorunlu	1.Sınıf	3	5
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Kent Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
İstanbul Rumeli Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
KTO Karatay Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Maltepe Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
MEF Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Toros Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Yeditepe Üniversitesi	Yok	-	-	-	-
Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-
Yakın Doğu Üniversitesi (KKTC)	Yok	-	-	-	-

Tablo 5. Üniversitelere Göre İç Mimarlık Bölümlerinde Desen Dersinin Mevcudiyeti, Kredisi ve Saatine İlişkin Tablo

Tablo 5'te müfredatında desen dersi bulunmayan üniversitelerde alternatif olarak verilen derslere dair bulgular Tablo 6'da yer almaktadır. Ders paketlerinde/programlarında desen dersi bulunmayan 37 bölümün, 16 tanesinde, desen dersi ile aynı amaca ve içeriğe sahip, alternatif bir ders bulunmaktadır. Bu 16 bölümdeki alternatif derslerin isim ve içeriklerine baktığımızda, 6 tanesinin serbest el çizimini geliştirmeye yönelik bir amaca ve içeriğe sahip oldukları görülebilir. Geriye kalan bölümlerde, içmimarlıkta perspektif, perspektif veya eskiz teknikleri gibi isim ve içeriklerle, her ne kadar desen dersine alternatif gibi düşünülebilecek dersler olsa da, bu dersler içerik ve amaç bakımından desenden daha küçük bir alan üzerine odaklanmaktadır. Bu derslerde; desen eğitimi gibi, bazı çizim tekniklerinin eğitimi üzerinde durulsa da, temel çizim ve sanat eğitimine, desen kadar geniş bir şekilde yaklaşmadıkları görülmektedir. Bu derslerin daha çok; perspektif, görünüş,

kesit veya bu tür çizimlere dair çizim teknikleri gibi mesleki ihtiyaçlara yönelik alanlara odaklandıkları söylenebilir.

Tabloya bakıldığında, bu 16 bölümdeki alternatif derslerin yarısının seçmeli olarak yarısının zorunlu olarak verildiği görülmektedir.

Üniversite	Alternatif Ders	Seçmeli/Zorunlu
Atatürk Üniversitesi	-	-
Çukurova Üniversitesi	Serbest El Perspektif	Zorunlu
Eskişehir Teknik Üniversitesi	Tasarımda Eskiz	Zorunlu
İstanbul Teknik Üniversitesi	-	-
İstanbul Üniversitesi	-	-
Karadeniz Teknik Üniversitesi	-	-
Kocaeli Üniversitesi	Serbest El Çizim Teknikleri	Zorunlu
Konya Teknik Üniversitesi	-	-
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	İç Mimari Eskiz	Seçmeli
Marmara Üniversitesi	Perspektif	Zorunlu
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Perspektif	Zorunlu
Selçuk Üniversitesi	Perspektif	Seçmeli
Trakya Üniversitesi	İç Mimarlıkta Perspektif	Zorunlu
Yalova Üniversitesi	Serbest El Çizimi	Seçmeli
Çankaya Üniversitesi	-	-
Doğuş Üniversitesi	-	-
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	İç Mekân Perspektifi	Seçmeli
Haliç Üniversitesi	Perspektif	Zorunlu
İstanbul Arel Üniversitesi	-	-
İstanbul Aydın Üniversitesi	-	-
İstanbul Beykent Üniversitesi	-	-
İstanbul Bilgi Üniversitesi	-	-
İstanbul Gelişim Üniversitesi	-	-

İstanbul Kent Üniversitesi		-	-
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi		-	-
İstanbul Rumeli Üniversitesi		-	-
Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi		-	-
KTO Karatay Üniversitesi		Perspektif	Seçmeli
Maltepe Üniversitesi		-	-
MEF Üniversitesi		-	-
Toros Üniversitesi		-	-
Yeditepe Üniversitesi		Eskiz Teknikleri	Seçmeli
Doğu Akdeniz Üniversitesi (KKTC)		Serbest El Çizimi	Seçmeli
Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC)		-	-
Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC)		-	-
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC)		Serbest El Çizimi	Zorunlu
Yakın Doğu Üniversitesi (KKTC)		Serbest El Çizimi	Zorunlu

Tablo 6. Desen Dersi Bulunmayan İç Mimarlık Bölümlerinde Aynı Amaç ve İçeriğe Sahip Alternatif Derslerin Mevcudiyetine İlişkin Tablo

4.BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

Desen dersi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminde çizim becerileri, oran orantı ve perspektif algısı gibi konulardaki eğitim ile temel bir bileşen olarak kabul edilebilir.

Üniversitelerde İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık bölümlerinde desen dersine verilen zaman ve yük değişiklik göstermektedir. Bu durum, içmimarlık eğitiminin farklı fakültelerde ve farklı öğretim programlarında yer alabilmesiyle de ilişkilendirilebilecektir.

İçmimar adaylarının fikirlerini görsel olarak ifade edebilmelerine olanak sağlayan beceriyi kazandırmak için gereken teknikleri öğreten desen dersinin, çoğunlukla 1. sınıfta verildiği görülebilmektedir. Öğrencilerin, projelerini tasarlarken ve fikirlerini kâğıda dökerken el-göz koordinasyonlarını geliştirme ve görsel ifadelerini daha net bir şekilde aktarabilmeleri için bu eğitimin üniversitenin ilk dönemlerinde verilmesi daha verimli bir eğitim süreci doğmasını sağlayabilecektir.

İlgili bölümlerin, her üniversitede aynı adla ve aynı adlı fakülteler içerisinde bulunmadığı görülmüştür. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı eğitiminin, çoğu üniversitede, güzel sanatlar ve tasarımla ilişkili fakültelerde verildiği görülmektedir. Bu farklılıkların, bölümlerin müfredatlarında farklı dersler veya farklı ders içeriklerini doğurabileceği söylenebilecektir. Bu farklılıkların, desen dersine de yansıtıldığı görülmektedir. Fakülte ve bölüm farklılıkları nedeniyle desen eğitimi için ayrılan süre ve desen eğitiminin içeriği üniversiteden üniversiteye değişiklik gösterebilmektedir. Ülkemizdeki İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık bölümlerinde desen dersinin sayısının oldukça az olduğu görülebilmektedir. Bazı bölümlerde farklı isimli derslerle aynı içerikte bir eğitim verilse de bu bölümlerin sayısı da yeterli bir sayıda görülmemiştir. Mevcut derslerin de çoğunun seçmeli olarak verildiği göz önüne alındığında, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı ve İç Mimarlık eğitiminde desen dersine verilen yer ve önemin yeterli seviyede olmadığı sonucuna varılabilecektir. İçmimar adaylarının, mekân tasarımında oran-orantı, perspektif vb. konularda temel oluşturması için gerekli olan bu çizim eğitiminin verilmesinin, mezun olan içmimarların tasarım ortaya koymadaki başarısına olumlu etkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Ancak, desen dersinin bazı üniversitelerde yer almaması, bu ihtiyacın tamamen göz ardı edildiği anlamına da gelmeyecektir. Alternatif derslerin müfredatlarda yer alması, desen kadar geniş ve zengin olmasa da bir çizim eğitime ihtiyaç duyulduğunu ortaya koyabilecektir.

Desen dersinin mevcudiyetinin, bölümün bulunduğu fakültelerin farklılıklarına bağlanması da mümkündür. Güzel sanatlar için temel bir eğitim olan desen dersinin, güzel sanatlar ve tasarımla ilişkili fakültelerde daha fazla olduğu; diğer fakültelerde yer alan kimi İç Mimarlık bölümlerinde ise az sayıda da olsa desen dersi verilebildiği görülmektedir.

İçmimarlık eğitimi, farklı fakülteler ve bölümler arasında değişen ağırlıklarda sunulmakta olup, desen dersi üzerinden yapılan bir inceleme, sadece bu ders çerçevesinde dahi eğitim sürecinin ne kadar farklılık gösterebileceğini vurgulamaktadır.

Bu çalışma, desen dersinin önemini ve içmimarlık eğitimi ile arasındaki ilişkiyi inceleyerek, bu konuda yeterli sayıda akademik çalışmanın bulunmamasından kaynaklanan bir boşluğa da dikkat çekmektedir. Bu önemli nokta, desen dersi ve içmimarlık eğitimi alanında gerçekleştirilecek çalışmalar için mevcut eksikliği giderme potansiyelini de vurgulamaktadır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmanın, desen ve içmimarlık eğitimi arasındaki ilişkinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunarak, gelecekteki araştırmalara ilham verebilmesi beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Albayrak, A. (2012), Günümüz Sanatında Birincil İfade Aracı Olarak Çizgi ve Desen Pratikleri, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, s.1-11.
- Aslan, Füzünan. (9 Temmuz 2015). İç Mekânda Algı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, s. 141-148.
- Cezar, M. (1983). Güzel Sanatlar Akademisi'nden 100. Yılda Mimar Sinan Üniversitesi' ne. Zeki Sönmez (Haz.). *Güzel Sanatlar Eğitiminde 100 Yıl*, s.5-84. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
- Durusoy, Melike. 2015. *Düşüncenin Eskizle Anlatımı ve Mimari Tasarımdaki Önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İç Mimarlık Anabilim Dalı. İstanbul.
- Kaptan, B. Burak, (1998). *İçmimarlığın Oluşum ve Örgütlenme Süreci*, Anadolu Sanat, Sayı 8 s. 64-87.
- Karaçoban, Atanas. (2016). *Heykel Sanatında Desenin Rolü*. (Sanatta Yeterlik Tezi). Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. Resim Anasanat Dalı. Ankara.
- Keskinel, Selin. (2019). *Mekân Tasarımında El Çizimi ve Bilgisayar Destekli Çizim Sunumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İçmimarlık Anabilim Dalı. İstanbul.
- Kırıçoğlu, Olcay Tekin. (1991). *Sanatta Eğitim*. Ankara. Demircioğlu Matbaacılık.
- Özdamar, Murat. 2019. *Türkiye'de İçmimarlık Eğitiminde Değişen Anlayışlar (Paradigmalar)*. (Sanatta Yeterlik Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı. Ankara.
- Özsavaş, Nilay. 2011. *Türkiye'deki İçmimarlık Eğitimi: Eğitim Süreci, Farklı Eğitim Programları ve Uluslararası İçmimarlık Ölçütlerine Göre Programların Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü. İçmimarlık Anasanat Dalı. Eskişehir.
- Özsavaş Uluçay, N. (2018), İçmimarlık Mesleği ve Eğitim Tarihi, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 80, s. 436-444.

Pekmezci, Hasan. (2001). *Desen*. Ankara. MEB Yayınları.

Pile, John. *A History of Interior Design*. New York: John Wiley & Sons, Inc, 2000.

Piotrowski, C.M., *Professional Practice for Interior Designers*. New York: Van Nostrand Reinhold, 1989.

Taşkesen, Selma. 2017. *3d Modelleme Programları ve Figür İmajlarının Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Desen Dersi Başarılarına ve Motivasyon Düzeylerine Etkisi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara.

Vitruvius. (1998) *De Architectura: Mimarlık Üzerine On Kitap* (Suna Güven, Çev.). İstanbul: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları.

Görsel Kaynakları

Görsel 1. Vincent Van Gogh. Studies of a Dead Sparrows. 1989. Erişim: 24.11.2023

<https://www.vangoghmuseum.nl/en/collection/d0200V1962v>

Görsel 2. Desen kurslarında canlı modelden örnek desen çalışması. Erişim: 24.11.2023

<https://tr.pinterest.com/pin/290974825943545611/>

Görsel 3. Altamira'ya Ait Bir Mağara Çizimi

<https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-11600/altamira-magaras/>

Görsel 4. Lascaux'ta Mağara Ressamlığı

<https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-15133/lascaux-magaras/>

Görsel 5. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 6. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi, Modelden Çalışma. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 7. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Sıla Bülbül. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 8. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 9. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Öykü Kesici. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 10. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Emirhan Gören. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 11. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. İlayda Karaduman. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 12. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Desen Dersi Öğrenci Çalışmaları. Ceren Nur Yılmaz. 2023. Ders Arşivi.

Görsel 13. Bauhaus Building by Walter Gropius. Erişim: 05.11.2023

<https://www.bauhaus-dessau.de/content/images/a9380361d05331032fe4f1d44c8455bb.jpg>

Görsel 14. Bauhaus Okulu Atölyeleri. Erişim: 26.11.2023

<https://ods.matera-basilicata2019.it/blog/690-precedents/5974-bauhaus-2>

Görsel 15. Sanayi-i Nefise Mektebi İlk Binası. Erişim: 25.11.2023

<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/93523>

Görsel 16. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri. Erişim: 25.11.2023

<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/5680>

Görsel 17. Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü. 2018. Yazar arşivi.

Görsel 18. Sanayi-i Nefise Mektebi Atölyeleri, Öğrenciler Nü Model ile Çalışırken. Erişim: 25.11.2023

<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/5677>

İnternet Kaynakları

Atan (2015). Ahmet Atan Blog-Desen Nedir. Erişim: 28.11.2023

<https://ahmetatan.blogspot.com/2007/05/desen-nedir.html>

CIDA (2024). The Council for Interior Design Accreditation History. Erişim: 07.02.2024

<https://www.accredit-id.org/cida-history>

ECIA (2024). The European Council of Interior Architects History. Erişim: 07.02.2024

<https://ecia.net/about-ecia/history>

TYYÇ (2024). Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi. Erişim: 11.02.2024

<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48>

TDK (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim: 16.11.2023

<https://sozluk.gov.tr/>

TDK (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. Erişim: 16.11.2023

<https://sozluk.gov.tr/>

BİLSİS (2023). Hacettepe Üniversitesi Bilsis. Erişim: 17.11.2023

<https://bilsis.hacettepe.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=460&curSunit=465>

İTÜ (2023). İstanbul Teknik Üniversitesi Resmi Sayfası. Erişim: 25.11.2023

<https://www.itu.edu.tr/tarihce>

MSGSÜ (2023). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resmi Sayfası. Erişim: 25.11.2023

<https://msgsu.edu.tr/universite/kurum-tarihi/>

MÜ (2023). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resmi Sayfası. Erişim: 26.11.2023

<https://gsf.marmara.edu.tr/fakulte/tarihce>

YÖK (2023). Yükseköğretim Kurulu Resmi Sayfası. Erişim: 26.11.2023

<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce>

HÜİÇT (2023). Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Resmi Sayfası. Erişim: 26.11.2023

<https://ict.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tanitim-14>

Etik Beyanı

Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tezde,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

14/02/2024

Mustafa ŞAHİN

**Yüksek Lisans/Sanatta Yeterlik/Doktora Tezi/Sanat Çalışması Raporu
Orijinallik Raporu**

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Güzel Sanatlar Enstitüsü

Tez Raporu Başlığı: İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI EĞİTİMİNDE DESEN DERSİNİN
YERİ

Yukarıda başlığı verilen Tez/Sanat Çalışması Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
14.02.2024	58	73041	15.01.2024	%23	2294579614

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (tarih 14/02/2024)

İmza

Mustafa ŞAHİN

Öğrenci No.: N18234184

Anasanat/Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

Program (işaretleyiniz):

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
X			

DANIŞMAN ONAYI UYGUNDUR.

Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL

Master's/Proficiency in Art/PhD Thesis/ Art Work Report Originality Report

HACETTEPE UNIVERSITY

Institute of Fine Arts

Title : THE ROLE OF DESEN LESSON IN INTERIOR ARCHITECTURE AND ENVIRONMENTAL DESIGN EDUCATION

The whole thesis/art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
14.02.2024	58	73041	15.01.2024	%23	2294579614

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (date 14/02/2024)

Signature

Mustafa ŞAHİN

Student No.: N18234184

Department: Interior Architecture and Environmental Design

Program/Degree (please mark):

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
X			

SUPERVISOR APPROVAL APPROVED

Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL

YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır. Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim. Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... yıl ertelenmiştir. (1)
- Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

14/02/2024

Mustafa ŞAHİN

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

(1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmasını ş ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü teziere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

